

Täysistunto

Torstai 29.9.2022 klo 15.59—18.18

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 18.18.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (15.59—18.03) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (18.03—18.18).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit:

pääministeri Sanna Marin

valtiovarainministeri Annika Saarikko

ulkoministeri Pekka Haavisto

elinkeinoministeri Mika Lintilä

kuntaministeri Sirpa Paatero

puolustusministeri Antti Kaikkonen

pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist

eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen

kehitys yhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari

liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka

sisäministeri Krista Mikkonen

opetusministeri Li Andersson

ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo

maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén

tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle minis-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

terille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys raja-aidan rakentamisesta itärajalle (Jari Ronkainen ps)

Suullinen kysymys SKT 144/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäinen kysymys, edustaja Ronkainen.

Keskustelu

16.00 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomeen on tullut Venäjän osittaisen liikennällisyyden ilmoituksen jälkeen yli 42 000 venäläistä. Tämä on enemmän kuin Suomeen on saapunut sotaa pakenevia ukrainalaisia. Jos nyt saatte edes osan turistiviisumeista jäihin, niin on todennäköistä, että rajan yli pyritään laittomasti tai turvapaikanhakijoina monilla rajanylityspaikoilla ja maastorajalla. Rajavartiolaitos on todennut, että itärajalle tarvitaan aita mahdollisimman nopeasti. Rajalain käsittelyn yhteydessä saatiin puolueiden yksimielinen kanta, että asiaa edistetään, mutta hallitus ei ole esittämässä rahaa hankkeelle.

Arvoisa sisäministeri, sanoitte eilen, että raja-aidasta on syytä käydä keskustelua, mutta nyt pitäisi alkaa toimia. Tiedämme, että kustannuksia on jo selvitetty ja tekniikka on olemassa, mutta onko hallituksella poliittinen tahtotila rakentaa raja-aita vai ei? Osaatteko tehdä päätöksiä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.02 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Ronkainen tässä kertoi, todellakin liikennällisyyden jälkeen Suomeen on saapunut enemmän venäläisiä kuin ennen sitä. Nyt tuo tilanne on sillä tavalla muuttunut, että eilen määrät olivat vähentyneet jo merkittävästi — ilmeisesti Venäjän puolelta estetään ennen kaikkea miesten saapumista tänne meidän puolelle rajaa. Ja tuo määrä — se, että Venäjälle on palannut vähemmän ihmisiä kuin sieltä on tullut Suomen puolelle — johtuu siitä, että valtaosa näistä ihmisistä on ollut kauttakulkumatalla. Heillä on ollut myös muiden maiden viisumeita, ja he ovat menneet muualle Schengen-alueelle tai sitten ehkä Schengen-alueen ulkopuolellekin esimerkiksi Turkkiin tai Yhdysvaltoihin. Tämä ehkä selvennykseksi, mikä tilanne rajalla on. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastatkaa kysymyseen!]

No, sitten tähän raja-aitakysymykseen. Meillä todellakaan ei ole aiemmin ollut lainsäädäntöäkään, joka olisi mahdollistanut tällaisen jyrkän raja-aidan rakentamisen. [Perussuomalaisen ryhmästä: Nyt on!] Viime kesänä rajavartiolaitos yhteydessä lainsäädäntöä muutettiin niin, [Juha Mäenpää: Se kerrottiin jo kysymyksessä!] että se on mahdollista, ja Rajavartiolaitos on sen jälkeen tehnyt selvitystä siitä, voisiko tämä aitaaminen olla kannattavaa ja mihin osiin rajaa. Mutta varmaan kohta jatkamme keskustelua tästä. [Ben Zyskiewicz: Onko teillä kantaa asiaan?]

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Ronkainen.

16.03 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi ollut ihan kiva kuulla vastaus siihen kysymykseen. Fakta on, ettei kukaan täysin pysty takaamaan nyt tulleiden kymmenientuhansien venäläisten todellisia taustoja tai motiiveja. Tästä syystä on estettävä venäläisten pääsy maahan, oli heillä viisumia tai ei. Laajamittainen maahantulo, esimerkiksi massoittain tapahtuva turvapaikanhaku, voidaan estää ottamalla rajalain pykälät käyttöön.

Haluamme huomauttaa, että sotilaspalveluksen pakoilu ei ole turvapaikkaperuste. Jos se olisi, oikeus turvapaikkaan syntyisi teoriassa jopa 20 miljoonalle venäläiselle. Tästä huolimatta sisäministeri eilen totesi, että rajalla valmistaudutaan jopa turvapaikanhakijoiden tulvaan niin, että heidät otetaan vastaan ja Suomeen perustetaan järjestelykeskuksia. Potentiaalisesti miljoonilleko?

Arvoisa hallitus, milloin otatte rajalain käyttöön niin, että itäraja suljetaan raakaa sotaa käyvän maan kansalaisilta ja turvapaikanhakuoikeus itärajalla keskeytetään?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.04 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että ihmisiä huolestaa todella paljon tämä muuttunut turvallisuustilanne ja myös se, että todellakin nyt Venäjältä on tullut Suomeen, kun Baltian maat ja Puola sulkiivat rajansa, kauttakuliikennettä ja turismi- ja ostosliikennettä. Ja sen takia, että hallitus antoi tänään periaatepäätöksen, missä tätä tuloa rajoitetaan, turistitarkoituksella ei pääse maahan, vaikka olisi viisumikin, ja nämä rajoitukset tulevat voimaan huomenna heti vuorokauden vaihtuessa, perjantaina kello 00.

Mutta sitten tähän turvapaikkahakemusasiaan: Todellakin on mahdollisuus hakea turvapaikkaa, mutta jokainen hakemus käsitellään yksilöllisesti. Ei ole mitään automaatiota, että liikekannallepano sinänsä oikeuttaa turvapaikkaan, mutta voi olla, että siellä on taustalla sellaisia asioita — vainoa poliittisen mielipiteen takia tai muuta — jotka siihen oikeuttavat.

Ehkä on hyvä myös suhteuttaa näitä asioita. Viime keskiviikon jälkeen venäläiset ovat jättäneet Suomeen 154 turvapaikkahakemusta, joista 40 on tehty rajalla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys venäläisistä sotilaskoulutuksen saaneista maahantulijoista (Ville Valkonen kok)

Suullinen kysymys SKT 145/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Valkonen.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Keskustelu

16.06 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Putin ja hänen hallintonsa ovat laittomalla sodallaan suistaneet Euroopan synkkään aikaan. Näinä aikoina Suomen valtion ydintehtävä on suomalaisten turvallisuuden takaaminen, ja me olemme kiittollisuudenvelassa kaikille ammattilaisille, jotka ovat valppaana tälläkin hetkellä. Kiitos rajavartijoille, poliiseille, sotilaille ja kaikille suomalaisille, jotka pysyvät huolesta huolimatta tehtäviensä tasalla.

Tällä hetkellä itärajalla tosiaan tapahtuu, ja ilmiselvää on, että Venäjältä tulevien sotilaskoulutettujen reserviläisten osalta on kyseessä riski turvallisuushasta. Jatkan aikaisempaa kysymystä siitä, että tuloväylä ei välttämättä ole se merkityksellinen seikka, vaan kokonaisarvio siitä, että kun tänne mahdollisesti päätyy suuri määrä venäläisiä sotilaskoulutettuja, miten Suomi reagoi tässä tilanteessa, rajalainsäädännöllä tai muuten. Miten hallitus aikoo reagoida tähän kokonaisuuteen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mikkonen.

16.07 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilannetta seurataan hyvin tarkasti, ja tarvittaessa totta kai puututaan tilanteeseen. [Sari Sarkomaa: Millä tavalla?] On hyvä muistaa, että todellakin tällä hetkellä liikenne itärajan yli on nyt... Silloin viikko sitten, kun liikekannallepano alkoi, selvästi siinä tuli nousua, mutta nyt ne määrät ovat vähentyneet, ja sieltä on siis tullut ihmisiä, joilla on joko Suomen myöntämä viisumi tai jonkun toisen Schengen-maan myöntämä viisumi, eli tavallaan tiedämme, keitä ne ihmiset ovat. Kun he ovat viisumia hakeneet, niin heidän on täytynyt antaa perustelut siihen. Sen lisäksi rajalla myös tehdään ja on tehty rajatarkastukset jokaiselle tulijalle huolellisesti.

Mutta on ihan totta, että me emme tiedä, miten tilanne kehittyy, ja meidän täytyy varautua kaikenlaisiin uhkiin, ja sitä meidän viranomaiset tekevät. He ovat myös harjoitelleet erilaisiin tilanteisiin, esimerkiksi tämmöisen laajan maahantulon tilanteisiin, ja heillä on valmius, jos tilanne sitä vaatii, tarttua toimiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Haluaako edustaja Valkonen lisäkysymyksen?

16.08 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Kyllä vain. [Eduskunnasta: Puhemies!] — Puhemies. — Arvoisa puhemies! Tällä viikolla olemme valitettavasti saaneet todistaa todennäköisesti myös tämän ajan ensimmäistä sabotaaasia Euroopassa, kun Nord Stream -kaasuputkia vahingoitettiin. Tapahtuma on otettava äärimmäisen vakavasti mutta pää kylmänä. Ensiarvoisen tärkeää on toki suojata kriittinen inframme parhaalla mahdollisella tavalla, ja toiseksi lännen on löydettävä yhteinen linja sille, miten näihin hybriditoimiin vastataan. Emme voi jättäytyä sinisilmäisyyden uhriksi. Teoilla on oltava seuraukset, vaikka ne kiistettäisiinkin — näinhän tekee jokainen rikollinen.

Ja, arvoisa puhemies, siksi kysynkin: mikä on hallituksen arvio Suomen kriittisen infran turvallisuudesta tällä hetkellä, ja mitä lisätoimenpiteitä hallitus tekee infran turvaamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Valtiovarainministeri Saarikko.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

16.09 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan kysymykseen hallituksen varautumisen ministerityöryhmän puheenjohtajana.

Ensiksikin on luotava turvaa meidän kaikkien mieliin siitä, että Suomi on varautunut vuosikymmenet. Kuten ministeri Mikkonenkin totesi, myös meidän viranomaiset harjoittelevat toistuvasti ja usein hyvin moninaisiin kriisitilanteisiin, myös sellaisiin vakaviin, joita tällä viikolla Itämerellä on todistettu. Samalla voimme luoda turvaa sillä ajatuksella, että juuri nyt tiedossamme ei ole mikään sellainen uhka, joka kohdistuisi Suomeen, siis meidän omaan kriittiseen infraamme.

Mutta kaikkeen on hyvä varautua ja näinä poikkeuksellisina aikoina myös varautumisen tasoa nostaa. Me olemme esimerkiksi oman Balticconnectorin eli vastaavan maakaasuputkemme valvontaa tehostaneet. Siitä vastaa Gasgrid-niminen kansallinen yhtiömme. Vastaavalla tavalla olemme antaneet määräyksen kaikille ministeriöille tiivistää nyt tietoisuuttaan ja varautumistaan muunkin kriittisen infran osalta. Yksi tärkeä viestimme lähtee suomalaisille kuntapäätäjille ja viranhaltijoille. Paljon kriittistä arkemme perusinfraa on myös kuntien vastuulla vaikkapa vesihuollossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on viimein onnistunut tekemään turistiviisumien osalta päätöksen, joka vähentää tätä Suomeen saapuvan venäläisväestön määrää eli näitä huvimatkoja. Se on erittäin hyvä päätös. Mutta valitettavasti samaan aikaan tämä ongelma laajenee muille suunnille, eli käytännössä turvapaikkaa voi kuka tahansa tulla hakemaan meidän rajoiltamme, ja nyt tänään olemme kuulleet jopa, että te olette edistämässä humanitaarista viisumia nopeasti. Aiemmin tästä ilmoitettiin ministeriöstä, että sen valmistelu vie niin kauan, että se ei ehdi tälle kaudelle, mutta tämän päivän tietojen mukaan te olette tehneet siitä päätöksen ja valmistelu ei viekään kovin kauaa.

Humanitaarinen viisumi mahdollistaa sen, että sekä venäläinen että minkä tahansa muun maalainen ihminen voi käytännössä anoa turvapaikkaa edes tulematta maan rajoille, ja tähän liittyy aivan samanlaisia turvallisuusongelmia kuin turvapaikan hakuoikeuteenkin tällä hetkellä. Pääministeri, te totesitte eilen, että me emme saa olla sinisilmäisiä. Vapaa turvapaikanhakuoikeus ja jopa helpotettu humanitaarinen viisumi maasta, joka käy aggressiivista hyökkäyssotaa ja on myös meille kansallinen uhka — mitä muuta tämä on kuin sinisilmäisyyttä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ulkoministeri Haavisto.

16.12 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Purran kysymyksestä liittyen humanitääriseen viisumiin. Todella hallitus aikaisemmin tänä syksynä iltakoulukäsittelyssään totesi, että meiltä puuttuu niitä välineitä, kun turismiviisumit kielletään, niin kuin nyt on tehty, joita voitaisiin käyttää silloin, jos on joku tietty tarve, esimerkiksi toisinajattelijalla, kriittisellä journalistilla, ihmisoikeuspuolustajalla, joka on joutunut suuriin vaikeuksiin, ja häntä haluttaisiin auttaa. Meiltä tällainen väline puuttuu. Tätä varten väline, joka on monissa maissa käytössä, olisi humanitäärin viisumi. Sitä ulkoministeriössä valmistellaan. Valmistelu tulee viemään ainakin joitakin kuu-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

kausia. Se ei ole mikään nopea ratkaisu, mutta se vastaisi sitä käytäntöä, joka on muun muassa Baltian maissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Orpo.

16.12 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuustilanne on todellakin erittäin huolestuttava: Venäjän raaka hyökkäys jatkuu, äänenpainot ovat koventuneet, länttä uhkaillaan ja sodan laajeneminen on ihmisten mielissä. Arvoisa hallitus, suomalaiset ovat todella huolissaan, ja nyt jos jotain tarvitaan, niin tarvitaan yksituumaisuutta. Tämä sali näytti keväällä Nato-kysymyksessä, miten me pystymme yhteistyöhön isänmaan turvallisuuden ollessa uhattuna, ja mielestämme nyt olisi samanlainen tilanne. Kokoomus on valmis keskustelemaan parlamentaarisesti ja tekemään yhteistyötä näiden ajankohtaisten turvallisuuteen liittyvien huolien ja asioiden parissa — on kyse sitten varautumisesta, rajakysymyksistä, valmiudesta tai vaikka kriittisen infran turvaamisesta.

Kysyisinkin pääministeriltä: olisitteko valmis kutsumaan eduskuntapuolueiden puheenjohtajat keskustelemaan näistä asioista ja etsimään yhdessä ratkaisuja?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.13 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen valmis, ja ajattelen hyvin samalla tavalla. Kun kyse on ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, isänmaan asiasta, niin mitä laajempaa ja yksituumaisempaa yhteistyötä kykenemme tekemään, sen turvallisemmassa asemassa koko Suomi on.

Olemme myös käyneet eduskunnan kanssa keskustelua siitä, millä tavalla tätä ajankohtaista ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta voitaisiin käsitellä myös isossa salissa. Tietenkin valiokunnat käyvät koko ajan tätä tilannetta läpi — kuuntelevat ja kuulevat asiantuntijoita, käyvät keskustelua — mutta myös tämä sali on hyvä ottaa tähän keskusteluun mukaan, ja tämän osalta ymmärtääkseni puhemiehistössä on nähty, että tällainen ajankohtais keskustelu, jossa kuultaisiin avainministereiltä alustuksia, voisi olla se tapa. Mutta ajattelen hyvin samalla tavalla: parlamentaarista yhteistyötä tarvitaan, ja hallitus on siihen sitoutunut.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyrimme ensi tiistaksi järjestämään ajankohtais keskustelun tästä temasta. — Edustaja Peltokangas.

16.14 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oli aikanaan silmitöntä naiiviutta väittää, että Nord Stream -kaasuputkihanke on vain ympäristöasia eikä lainkaan turvallisuuskysymys. Näin kuitenkin aikanaan väittivät muun muassa herrat Lipponen, SDP, Stubb, kokoomus, Sipilä, keskusta, Lehtomäki, keskusta, ja muutama muu.

Nyt, kun kaasuputket vuotavat arvioiden mukaan Venäjän sabotaasin johdosta, kestikin aikaa, että pääministeri Marin kommentoi asiaan yhtään mitään. Ruotsissa hallitus kutsuttiin heti kriisikokoukseen. Täällä uutisoitiin, että entiset pääministerit syövät istuvan pääministerin kanssa juhlaa. Nyt on oltava hereillä, arvoisa hallitus. Kertokaa, minkälaisia konkreettisia toimenpiteitä jatkuvasti vain kiristyvän turvallisuustilanteen johdosta teette pikaisesti. Raja kiinni, aita rajalle — tulevatko nämä perussuomalaisten jo kauan eh-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

dottamat ainoat konkreettiset keinot nyt käyttöön, eivätkä viikon tai kahden päästä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset viranomaiset ovat, totta kai, tarkkailleet tätä tilannetta koko ajan. [Jani Mäkelä: Ei kysytty viranomaisista!] Nuo kaasuputken vuodot ovat tapahtuneet Ruotsin ja Tanskan talousalueella. Ilman muuta molempien maiden hallitukset ovat asiaa käsitelleet. Itsekin olen ollut yhteydessä sekä Tanskan pääministeriin Mette Frederikseniin että Ruotsin pääministeriin Magdalena Anderssoniin ja keskustellut tästä tilanteesta. Aivan yhtä lailla ulkoministeri Haavisto ja puolustusministeri Kaikkonen ovat olleet kollegoihinsa yhteydessä. Me yhdessä tätä tilannetta hyvin tarkasti seuraamme. Olen myös kertonut, että Suomen hallitus ja Suomi on valmis tukemaan ja auttamaan näitä maita kaikin mahdollisin keinoin, missä meistä voisi olla apua. Hallitus on myös eilen tätä tilannetta käsitellyt iltakoulussa ja pitänyt tästä tilanteesta infon myös lehdistölle ja kansalaisille. Me, totta kai, pyrimme varautumaan kaikenlaisiin tilanteisiin, ja tänään, kuten ministeri Saarikko kuvasi, varautumisen ministerityöryhmä on esimerkiksi tarkastellut tätä kriittisen infrastruktuurin kysymystä, ja kaiken aikaa me pyrimme vahvistamaan omaa varautumistamme erilaisiin mahdollisiin tilanteisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.17 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin rohkenen tulkita puheenjohtaja Orpon puheenvuoroa tästä parlamentaarisesta työskentelystä niin, että ajankohtaiskeskustelu on hyvä, mutta ei se ole kyllä sama asia kuin oikeasti parlamentaarisen konsensuksen hakeminen näihin keskeisiin kysymyksiin, niin että toivon, että vielä harkitaan myöskin sitä pyöreän pöydän mallia tässä teemassa.

Täällä sisäministeri aiemmin vastasi, että ”kyllä ollaan valmiita” reagoimaan tilanteeseen, jossa suuri määrä asevelvollisuusikäisiä venäläisiä rajan yli syystä tai toisesta tulisi ja syystä tai toisesta Venäjän rajavartiopalvelu aikaisempien vuosikymmenten periaatteiden vastaisesti heidät päästäisi eteenpäin. Siinähan on kaksi tapaa, miten saatatte reagoida: alkaa järjestämään vastaanottokeskuksia, ottaa vuoden prosessiin turvapaikanhakijoina, vai oletteko valmis tarpeeksi nopeasti reagoimaan niin, että otetaan käyttöön rajalain uudet pykälät, joiden nojalla on mahdollista sulkea itärajan turvapaikanhaku, jos sen on mahdollista aiheuttaa kansallisen turvallisuuden uhka määrältään tai laadultaan? Oletteko valmis nopeasti reagoimaan tällä jälkimmäisellä tavalla, vai otatteko suurenkin määrän vastaanottokeskuksiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä kommentoin tätä parlamentaarista yhteistyötä. Olen pahoillani, jos tulkitsitte vastaukseni näin. Kuvasin sitä, että kun salista on myös toivottu ajankohtaiskeskustelua, se ilman muuta järjestetään. Hallituksen ministerit voivat alustaa, ja me voimme yhdessä käydä täs-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

sä salissa keskustelun, mutta ilman muuta sen lisäksi parlamentaarinen yksituumaisuus, yhteistyö näissä kysymyksissä on äärettömän tärkeää.

Mitä tulee tuohon rajan tilanteeseen, mahdollisiin turvallisuushäiriöihin: Mielestäni kaikkiin näihin pitää suhtautua erittäin vakavasti. Mikäli meidän turvallisuusviranomaisemme antavat sellaisen arvion, että lisätoimia rajalla tarvitaan, niin ilman muuta hallitus on niihin valmis, se on yksiselitteistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Pian!] Meille isänmaan turvallisuus on kaikkein tärkein kysymys. Uskon, että se on sitä kaikille suomalaisille.

Samanaikaisesti on syytä tässä kohtaa korostaa sitä, että me emme ole havainneet, että Suomeen tällä hetkellä esimerkiksi kohdistuisi mitään aseellista uhkaa, sotilaallista uhkaa. Tässä suhteessa suomalaiset voivat tätäkin torstaita viettää rauhallisesti.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys varautumisesta Venäjän aggression laajenemiseen (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 146/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

Keskustelu

16.19 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Nämä Venäjän aggressiot tulevat yhä lähemmäs tavallista suomalaista, ja tämä Itämereen kohdistunut sabotaasi herättää tietysti suurta huolta myös siitä, että kyseessä näyttää olevan todellakin ihan terroriteko, joka täyttää terroriteon ehdot ja jolla pyritään aiheuttamaan pelkoa ja kenties vaikuttamaan päätöksentekoon. On aika merkillistä, että myös Venäjän turvallisuuspalvelu FSB ilmoitti tutkivansa tätä terroristisena tekona, ja tämä herättää tietysti sen kysymyksen ja vaihtoehdon, että voitaisiinko tätä tekoa käyttää Mainilan laukausten tapaan syynä käynnistää erikoisoperaatioita. Kun hallitus nyt monella tavalla varautuu tähän tilanteeseen, niin oletteko ottaneet tätä huomioon?

Puhemies Matti Vanhanen: Ulkoministeri Haavisto.

16.20 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen reaktio on ollut hyvin jyrkkä näihin toimiin Itämerellä — kuka niiden takana nyt sitten onkin. Selvitykset ovat menossa, Tanska ja Ruotsi tekevät rikosselvityksiä näistä tapahtumista. On mahdollista, että koko putki on tehty käyttökelvottomaksi näillä toimenpiteillä. Selvästi tuhojen mittaluokka on sellainen, että takana on hyvin todennäköisesti valtiollinen toimija. Tutkimukset sitten varmasti selvittävät, mistä ilmansuunnasta tämä toimija löytyy.

On erittäin tärkeää, että EU on reagoinut yhdessä, ja Suomi on ollut mukana myöskin Naton reaktiossa tätä vastaan. Ja kuten täällä aikaisemmin todettiin, tähän liittyy myös kysymys siitä, mitä muita infrastruktuurihankkeita ja -laitteita voidaan uhata vastaavilla me-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

netelmillä, ja sen vuoksi myöskin Suomi on tehostanut valvontaa, kuten ministeri Saarikko totesi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Mari.

16.21 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on todella päästy siihen tilanteeseen, että kansainvälisten suhteiden perusteella näitä turistikivijalkoja on rajoitettu, mutta samalla se tekee tilanteen vähän riskialttiiksi sen suhteen, että sitten esimerkiksi Venäjältä tullaankin hakemaan täältä turvapaikkaa.

Nythän tämän päivän tiedotustilaisuudessa myös on nostanut esiin sen ongelman, että turistikivijalkoilla aikaisemmin on tultu ja on voitu tehdä tällaisia sabotaaseja, mutta nyt jatkossa aivan yhtä hyvin voidaan tulla turvapaikanhakijoina. Kuten tässä äsken jo ker-
ran kysyttiin, kysyisin nyt: Onko teillä valmius sulkea itäraja tämän rajavartiolaiton 16 §:n perusteella? Pääministeri Marin sanoi äsken, että kyllä on, jos sellainen arvio annetaan, mutta tänään ministeri Mikkonen on antanut Iltalehdelle haastattelun, jossa hän pikemmin-
kin tuo esiin, että otamme kaikki vastaan ja panostamme siihen turvapaikanhakijoiden vas-
taanottoon. Kummin nyt on, onko teillä valmius sulkea itäraja vai ei? [Leena Meri: Se olisi kyllä hyvä tietää!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.22 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tur-
vallisuustilanne on todellakin muuttunut viime aikoina, ja ymmärrän hyvin, että nämä asiat huolestuttavat ihmisiä, ja sen takia meidän turvallisuusviranomaiset tekevät koko ajan työ-
tä. He ovat hyvin valmistautuneet ja varautuneet erilaisiin tilanteisiin ja myös seuraavat ti-
lannetta hyvin tarkasti, ja kuten täällä ministeri Saarikko kertoi, näitä erilaisia tilanteita myös harjoitellaan yhdessä eri viranomaisten kanssa. [Vilhelm Junnila: Vastaus!] On ai-
van selvää, että jos me olemme sellaisessa tilanteessa, että meillä on vakava uhka kansal-
liselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle, niin silloin meillä on keinoja, mitä ottaa
käyttöön, [Juha Mäenpää: Eikö nyt ole?] ja tämä rajavartiolaiton laki on yksi, mutta täytyy huo-
mata, että näitä keinoja pitää tehdä aina suhteessa siihen tilanteeseen. Meillä jatkuvasti tur-
vallisuusviranomaiset valvovat tilannetta ja antavat meille arviota, miten mihinkin tulee
reagoida. Meidän täytyy muistaa, että silloin kun me käytämme erilaisia keinoja, niitten to-
della täytyy pohjautua siihen kulloinkin olevaan tilanteeseen, emmekä voi myöskään yli-
reagoida asioihin. [Vasemmalta: Oikein!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Häkkänen.

16.23 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvalli-
suuspoliittinen tilanne on muuttunut tällä viikollakin jännitteisemmäksi: kaasuputkea rä-
jähtää, ja Venäjällä sisäiset levottomuudet kasvavat. Se tietysti johtaa siihen, että Suomen
valtiojohto — eduskunta, hallitus, presidentti — joutuvat olemaan yhä enemmän hereillä ja
yhä enemmän varautumaan itse asiassa sellaisiin uhkiin, jotka näyttävät täysin epäto-
dennäköisiltä. Ja tämä rajaturvallisuus liittyy juuri tähän.

Nyt hallitus on tehnyt päätöksiä, joilla julkisuudessa olevien tietojen mukaan noin 30
prosenttia vähennetään rajanylityksiä Venäjältä Suomeen — julkisuudessa olevien tieto-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

jen mukaan. Edelleen jää siis turvapaikanhakuoikeus, jolla itse asiassa aika rajattomastikin voi tulla Suomen alueelle ehkä vuoden tai parikin kestäväan turvapaikkaprosessiin. Voidaan puhua ison maan väestöliikkeistä eli kymmenistä tuhansista ihmisistä. Nyt kysyn pääministeriltä: kun olette tehneet tänään ratkaisuja kansainvälisen mainehaitan perusteella, niin näettekö, että tähän liittyy kansallisen turvallisuuden kannalta riskejä, jos näin isot väestömäärät ovat liikkeellä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.25 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tänään tehneet valtioneuvostossa periaatepäätöksen, jolla tätä viisumikysymystä voidaan ratkoa. Myös Baltiassa, Puolassa edelleen on rajan yli liikennettä erilaisin poikkeusperustein, ja aivan yhtä lailla tässä Suomen periaatepäätöksessä on poikkeuksia, esimerkiksi perhesyyt, joiden kautta voi edelleen Suomeen tulla. Me tarkkailemme tätä turvallisuustilannetta erittäin tarkasti. Me suhtaudumme siihen vakavasti. Me olemme valmiita lisätoimenpiteisiin, mikäli turvallisuusviranomaiset niin arvioivat. Tällä hetkellä turvallisuusviranomaiset eivät ole antaneet hallitukselle sellaista arviota, että meihin kohdistuisi tällainen vakava uhka, vakava vaara, jonka perusteella esimerkiksi tuota rajalakia voitaisiin käyttää. Mutta mikäli tällainen arvio annetaan, hallitus on kyllä heti valmiudessa toimimaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys raja-aidan rakentamisesta itärajalle (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 147/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.25 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Sanoimme kuukausi sitten jo, että viisumit pitää välittömästi kieltää. Kuukausi on kulunut, eikä hallitus saa vieläkaan itärajaa kiinni. Vielä jää voimaan kymmenen poikkeusta, joiden avulla venäläiset pääsevät Suomeen — kyllä mahtaa kiinteistöille riittää hoitajia ja opiskelemaan haluavia pääsykokeisiin.

Nyt ei ole kysymys mistään leikistä: Venäjä on julistanut liikekannallepanon ja sodan lännelle ja kaasuputkia räjäytellään Itämerellä. Suomella on Euroopan pisin maaraja Venäjän kanssa.

Rajavartiolaitoksen johto esitti aidan rakentamista itärajan kriittisiin kohtiin. Se maksaa miljoona euroa kilometri. Sanoitte äsken, että pienen aidan voi rakentaa, mutta isompaa ei voi rakentaa. Voitteko vähän selvittää, minkälaisen aidan voisi nyt rakentaa ja mitä meinaatte tehdä sillä välillä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

16.27 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tähän Rajavartiolaitoksen esitykseen raja-aidasta pitää suhtautua vakavasti. Tämä vaatii tietenkin ulkopoliittisen keskustelun, [Jani Mäkelä: Komitea?] mutta sen jälkeen tässä kysymyksessä on mahdollista edetä.

Raja on esittänyt pilottia. Itse olisin siihen valmis. Siitä olen keskustellut valtiovarainministeri Saarikon kanssa. Tätä asiaa on myös eilen hallitus iltakoulussaan sivunnut, mutta tämä vaatii myös parlamentaarista keskustelua eduskuntapuolueiden kanssa. Mielestäni tämä on asia, jota on syytä hyvinkin pian käydä yhdessä parlamentaarisesti läpi. Sanoisin näin, että tässä tilanteessa, jossa me elämme muuttunutta ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta, tämäkin kysymys pitää ottaa pöydälle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.27 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä sisäministeri, te kuvasitte sitä, että mikäli tilanne sitä vaatii, niin rajalain pykälää voidaan ottaa käyttöön. ”Vakava uhka”, ”suuri määrä” ja ”uhka kansalliselle turvallisuudelle” ovat kuitenkin tulkinnallisia kysymyksiä, ja suoraan lakitekstistä näihin ei löydy suoraa vastausta, ja nimenomaan taho, joka nämä päätökset tekee, on valtioneuvosto.

Tällä hetkellä, kun Suomeen on seitsemässä päivässä tullut enemmän venäläisiä kuin seitsemässä kuukaudessa ukrainalaisia, [Kimmo Kiljunen: 80 prosenttia on mennyt muualle!] joita me haluamme kaikki täällä auttaa, voidaan aivan oikeutetusti kysyä: oletteko te tämän tilanteen tasalla? Supo on todennut, että tähän saapuvaan joukkoon liittyy turvallisuushaasteita, Venäjä on vuosikaudet suorittanut erilaista sabotaasia ja omia operaatioitaan muun muassa viisumeilla maahan tulevien kautta. [Eva Biaudet’n välihuuto] Eikö tähän liity kansallisen turvallisuuden uhkaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.29 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen täältä aitiosta moneen kertaan sanonut, me otamme vakavasti tämän tilanteen. [Sanna Antikainen: Ei siltä näytä!] Me otamme vakavasti turvallisuusuhat. Mutta me luotamme siihen, että meidän turvallisuusviranomaisemme ovat ajan tasalla, he herkeämättä seuraavat tilannetta ja informoivat, ja silloin, jos on tarvetta, me olemme valmiita tekemään päätöksiä hyvin nopeallakin aikataululla.

Nyt on ehkä hyvä muistaa, että todellakin itärajalla venäläisten tulo on lisääntynyt, se lisääntyi silloin viikko sitten, kun Venäjä julisti osittaisen liikekannallepanon. [Juha Mäenpää: Me tiedetään!] Sitä ennen määrät olivat hyvin pieniä verrattuna aiempiin vuosiin koronan vuoksi. Nyt me huomaamme, että eilen määrät pienenevät merkittävästi ja myös tänään on ollut vähemmän tulijoita, eli ilmeisesti selvästikin Venäjän puolella rajoitetaan tätä tuloa. Niillä tulijoilla, jotka ovat meille tulleet, on tosiaan kaikilla ollut viisumi, joten me tiedämme, keitä he ovat, ja heistä valtaosa, noin 80 prosenttia, on jatkanut pois Suomesta muihin Schengen-maihin.

Me olemme valmiita ottamaan käyttöön niitä välineitä, mitä meillä on, mutta ne otetaan käyttöön siinä ajassa, kun se tarve on. Niitä ei voida ottaa ennakoivasti, vaan käyttöönotto perustuu viranomaisten arvioihin.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

16.30 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin, te ja koko hallitus olette olleet hyvin selkeitä Venäjän hyökkäyksen tuomitsemisessa — kiitos siitä. Teiltä hallitukselta meni pari viikkoa vähintään, ja vaadittiin aikamoinen juridinen kuperkeikka, että saitte venäläisen turismin Suomeen tai Suomen kautta loppumaan. Perimmäinen syy tähän ovat ylikireät oikeudelliset tulkinnat, joita eri ministeriöissä olevat virkamiehet, juristit, tekevät. [Perussuomalaisten ryhmästä: Poliittisella ohjauksella!] Huoli on se, että myös tämän rajalain 16 §:n käyttöönotossa te tulette törmäämään samanlaisiin ylikireisiin tulkintoihin, jotka koskevat sekä EU-oikeutta että meidän omaa lainsäädäntöämme. Pääministeri Marin, voitaisiinko ajatella, että valtioneuvoston eri ministeriöiden juristeille järjestettäisiin jatkokoulutusta, jossa kerrottaisiin, että se ylikireä, kaikista kirein, tulkinta ei ole ainoa eikä edes järkevin mahdollisuus eri tilanteissa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Marin.

16.31 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on oikeusvaltio, ja me pohjaamme meidän päätöksemme ja hallitus pohjaa oman toimintansa tietenkin niihin juridisiin reunaehtoihin, jotka välillä kansalaisten silmissä tai tämänkin salin keskustelussa voivat näyttää jäykiltä — mutta oikeusvaltiossa me näin toimimme. [Jani Mäkelä: Se kuitenkin taipuu silloin kun halutaan!]

Tässä tilanteessa ydinkysymys on ollut, mikä on turvallisuusviranomaisten arvio viisumeiden osalta ja arvio rajan osalta, ja näissä molemmissa tilanteissa, molemmissa kysymyksissä tällä hetkellä meillä ei ole turvallisuusviranomaisilta sellaista arviota, että Suomeen kohdistuisi ikään kuin kaikkien venäläisten osalta tällainen uhka, perusteltu epäily uhasta. Mikäli me tuollaisen arvion saisimme, me tekisimme tietenkin siihen nojaten päätöksiä, mutta tällaista arviota viranomaisilta ei ole annettu — ei viisumikysymyksessä eikä tällä hetkellä rajan osalta. Mikäli arvio muuttuu, hallitus on valmiudessa välittömästi toimia. Me olemme tätä tilannetta jo ennalta käsitelleet ja tämän viestin hyvin selkeästi eteenpäin kertoneet, mutta totta kai me nojaamme meidän toimintamme niiden viranomaisten arvioihin, jotka tätä turvallisuustilannetta tarkkailevat. [Välihuutoja oikealta — Jani Mäkelä: Kuka tätä johtaa?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys voimakkaammista Venäjän painostuskeinoista (Pasi Kivisaari kesk)

Suullinen kysymys SKT 148/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Keskustelu

16.32 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Venäjä todella jatkaa häikäilemättömiä toimiaan, joista esimerkkinä Etelä- ja Itä-Ukrainassa järjestetyt valeäänestykset, jotka näyttäytyvät lähinnä farssimaisena toimintana. Yhtä vakava asia ovat myöskin kaasuputkivuotoon liittyvät vahvat epäilyt sabotaasista, ja samaan aikaan silmitön tappaminen Ukrainassa jatkuu ja Venäjän kansalaisia kutsutaan lisääntyvässä määrin sotakentille. Päähuomion pitää olla edelleen Ukrainassa, heidän hädässään.

Kaikella tavalla arvioituna tilanne on pahenemassa, eikä sodan päättymiselle näy loppua. Siksi kollektiivista painostusta Venäjää kohtaan on jatkettava joka rintamalla. Kysyisin ulkoministeri Haavistolta: miten hallitus reagoi yhä paheneviin Venäjän sotatoimiin, ja edistääkö Suomi yhä voimakkaampia painostuskeinoja, joita toteutetaan yhtenäisesti Euroopan unionin jäsenvaltioiden voimin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.34 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustaja Kivisaarelle hyvästä kysymyksestä ja myöskin siitä huomiosta, että helposti nämä tapahtumat vaikkapa Itämerellä vievät nyt päähuomion ja emme muista, mikä on tämän konfliktin alkupeirä — Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Tulemme jatkamaan Ukrainan tukemista, tulemme jatkamaan Ukrainan humanitääristä tukemista, auttamaan jälleenrakennuksessa, jatkamaan myöskin aseellista tukea Ukrainalle ja samalla kiristämään Euroopan unionin taholta sanktioita Venäjää kohtaan. On ihan selvä, että lisäsanktioita tarvitaan, mutta myöskin tarvitaan selvää seurantaa siitä, että olemassa olevat sanktiot toimivat ja niitä ei kierretä.

Ja kansanäänestuksista: Oli oikein, mitä sanoitte. Nämä ovat valheellisia kansanäänestyksiä, ja onneksi ne ovat herättäneet myöskin joitain Venäjän naapurimaita siihen, että tällaista metodia voidaan käyttää: yritetään väittää joku alue omaksi tällaisen kansanäänestyksen kautta. [Juha Mäenpään välihuuto] Se on kansainvälisesti täysin tuomittava menetelmä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

16.35 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit julkaisivat jo elokuussa omat sata keinoa kriisinkestävyiden ja huoltovarmuuden parantamiseksi, ja on ollut tärkeää tänään kuulla tiedotustilaisuudessa siitä, että myöskin meillä nyt sitten valmiussuunnittelu ja infrastruktuurin suojaaminen, nimenomaan yhteiskunnan kannalta tärkeän infrastruktuurin suojaaminen, astuu askeleita eteenpäin.

Mutta tämän kyselytunnin aikana me olemme saaneet kuulla, että nyt presidentin kansliasta on annettu Venäjällä uudet ohjeet: tiedottamisessa ei ole kyseessä enää erikoisoperaatio, vaan puhutaan kansansodasta Natoa vastaan. Olisinkin nyt halunnut kuulla tässä puolustusministeriltä: onko Suomessa nyt ajatuksena, että esimerkiksi Puolustusvoimilla olisi aika nostaa turvallisuustasoa? Ja kyllä yhdyn tässä yhteydessä myöskin edustaja, puheenjohtaja Petteri Orpon näkemykseen siitä, että meillä varmasti olisi syytä parlamentaarisesti kokoontua ja käsitellä tätä turvallisuustilannetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Puolustusministeri Kaikkonen.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

16.36 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä viime päivien aikana, kun Pohjois-Euroopassa on pohdittu tätä kaasuputkiräjähdyttä, samaan aikaan todella muitakin kehityskulkuja on. Venäjällä on liikekannallepano käynnissä, kun pyritään saamaan lisää sotilaita Ukrainaan noihin taisteluihin. On viety loppuun nämä niin sanotut kansanäänestykset, ja nähtävästi ollaan sitten jatkoaskelia ottamassa Venäjän päässä ja pyrkimässä siihen, että nuo alueet ikään kuin Venäjän mielestä olisivat osa Venäjää jatkossa. Ja niin kuin ulkoministeri sanoi, tällainen menettely on tietysti kansainvälisen oikeuden vastainen. Lisäksi on ollut yhä löyhempiä retoriikkaa ydinaseiden käytöstä, mikä tietenkin on huolestuttavaa myöskin, niin että tämä kokonaisuus ei ole alkuunkaan hyvä.

Meidän osaltamme voin sanoa kuitenkin, että turvallisuustilanne meidän lähialueilla, Suomen rajojen välittömässä läheisyydessä, on edelleen vakaa, rauhallinenkin. Meillä ei ole mitään indikaatiota muusta. Puolustusvoimat säätelee omaa valmiuttaan aina tilanteen mukaan. Jos on syytä kohottaa valmiutta, säätää sitä jollakin tavalla, niin Puolustusvoimat tekee niin aivan oma-aloitteisesti, ja hereillä ollaan 24/7. Suomalaiset voivat luottaa kyllä turvallisuusviranomaisiimme ja suomalaiset voivat luottaa Puolustusvoimiimme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vallin.

16.37 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tiedämme, tuolla Itämerellä ovat kaasuputket alkaneet katkeilla ilmeisen vihamielisen toiminnan seurauksena. Itämeren pohjassa on kaasuputkien lisäksi datakaapeleita. Kansalaisilta on tullut huolestuneita kyselyjä, että mitä tapahtuu, jos myöskin näitä datakaapeleita alkaa joku vihamielinen toimija katkoa. Kysyn asianomaiselta ministeriltä: Voiko esimerkiksi käydä niin, että sähköinen vähittäismaksaminen keskeytyy? Onko meillä olemassa kansallinen varamaksujärjestelmä, vai pitäisikö ihmisten alkaa varata hieman käteistä pahemman varalle?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.38 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos puhemiehelle sopii, niin myös datasta ja viestiliikenteestä vastaava ministeri voi osaltaan kommentoida tämän kaapelointimme turvallisuutta. Se on osa tätä kokonaisvarautumista, jota terästämme ja jossa teemme tietenkin kaikkemme, mutta aina on riskejä.

Mitä tulee välttämättömään tietoliikenteeseen, sitä on tietenkin paljon. Olemme poikkeuksellisen digitalisoitunut ja nettiyhteyksien varassa elävä maa niin monessa palvelussamme. Yksi keskeinen on maksuliikenne; se, että palkat kulkevat, se, että kaupassa voi maksaa, se, että sosiaaliturva tulee kaikkein pienituloisimmille. Tätä vartenhan jo itse asiassa kevään aikana me valmistelimme pika-aikataululla lainsäädännön, jonka talousvaliokunta kiitollisen nopeasti vielä ennen kesää käsitteli, niin että meillä on lainsäädännön pohja ja nyt myös sille varattavat eurot tuon mallin rakentamiseksi, jotta tietoliikenneyhteyksienkin katketessa Suomessa välttämättömin maksuliikenne voidaan turvata. Tästä haluan lausua kiitoksen hyvästä yhteistyöstä myös suomalaiselle pankkisektorille, että me voimme yhdessä elinkeinoelämän ja ennen kaikkea nyt pankkien kanssa tähän varautua.

Me olemme siis varautuneet tähän tilanteeseen. Ei käteisestä kotona haittaa ole, mutta me olemme myös tietoliikenteen osalta parantaneet valmiuttamme jo kevään aikana.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän poikkeuksellisesti kaksi ministerin vastausta. — Ministeri Harakka.

16.40 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lämpimät kiitokset tuosta kysymyksestä. On selvää, että on useiden kansalaisten mielessä, mitä tapahtuu nimenomaan tietoliikennekaapeleille, jotka ovat erittäin tärkeä osa Suomen viestintäverkkojen infrastruktuuria.

On hyvä tietää, että tärkeimmät järjestelmät ovat kahdennettuja ja esimerkiksi tärkeimmät tietoliikenneyhteydet ovat reittivarmistettuja. Esimerkiksi ulkomaille kytkeytyviä kaapeleita on suomalaisilla operaattoreilla useita ja Suomen sisälläkin tuhansia.

Tietoliikennettä voidaan uudelleenreitittää aina kun jokin vika tai laitteisto pitää korjata, ja sitten vastaavasti on hyvä huomioida se, että internet on erittäin vikasietoinen järjestelmä ja uudelleenreitityksiä tapahtuu koko ajan.

Voimme olla melko vakuuttuneita siitä, että internetliikenne Suomeen ei ole vaarantunut. Lisäksi tietysti täytyy huomioida se, että Suomen kautta kulkee melko lailla paljon tietoliikennettä myöskin Venäjälle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Suomen puolustuskyvystä (Kristiina Salonen sd)

Suullinen kysymys SKT 149/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Salonen.

Keskustelu

16.41 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Olemme harvinaisen yksimielisiä siitä, että kuluneen viikon tapahtumat ovat huolestuttavia. Niin valekansanäänestykset Ukrainassa Venäjän miehittämällä alueella kuin rajakysymykset Suomen itärajalla ovat varmasti aiheuttaneet huolta kansalaistenkin keskuudessa. Kuten pääministeri ja puolustusministeri totesivat, tämänhetkisten tietojen mukaan Suomen talousalueella ja aluevesillä tilanne on kuitenkin rauhallinen.

Väistämättä tällaisilla hetkillä monen kansalaisen mielessä on myös keskeneräinen Nato-jäsenyysprosessi, vaikkei meihin kohdistu sotilaallista uhkaa. Vaikka Suomi ja Ruotsi eivät vielä ole varsinaisia Naton jäsenmaita, emme kuitenkaan ole irrallisia puolustusliitosta. Olemme osallistuneet Naton toimintaan tarkkailijajäsenenä. Kysyisinkin puolustusministeri Kaikkoselta ratifiointiprosessin ollessa kesken: miten puolustuskykyämme tuetaan Naton osalta ennen täysjäsenyyttä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.42 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kun keväällä jäsenhakemuksen jätimme, sen jälkeen asiat ovat varsin ripeästi edenneet. 28 jäsenmaata on jo ratifioinut elikkä hyväksynyt Suomen ja Ruotsin jäsenyy-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

den, viimeisimpänä Slovakia tällä viikolla. Pidän kyllä 28:aa tässä aikataulussa erittäin hyvänä tuloksena, lienee nopeinta Naton historiassa. Kaksi puuttuu, ja nekin ovat työn alla, ja toivottavasti vielä tämän vuoden, loppuvuoden aikana saadaan hyvät uutiset myöskin näistä kahdesta maasta.

Me olemme Nato-kumppaneiden kanssa vahvistaneet Suomen turvallisuutta tämän prosessin aikana myös muilla tavoin. Olemme jo tarkkailijajäseniä, pääsemme lähes kaikilla oikeuksilla Naton kokouksiin, ja lisäksi olemme päättäneet lisätystä harjoitustoiminnasta Suomessa ja muusta sotilaallisesta läsnäolosta Suomessa, mitä tänä kesänä ja loppukesästä on näkynytkin Suomessa eri tavoin. Eli tämäntyyppistä lisäturvaa meille myös on järjestetty, ja sanoisin näin, että tulemme tämäntyyppistä toimintaa jatkamaan edelleen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vikman.

16.43 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytännössä Venäjältä ei ole tullut turvapaikanhakijoita ilman Putinin hyväksyntää. Tämä kannattaa muistaa, kun pohditaan, miten pitäisi suhtautua turvapaikanhakijoihin maasta, joka käy tuhoamissotaa Ukrainassa ja jonka puolustusministeri on ilmoittanut, että Venäjä ei taistele niinkään Ukrainaa vaan länttä vastaan.

Näkeekö hallitus, onko mahdollista, että Putin voi yrittää päästää asevelvollisia turvapaikanhakuväylän kautta Suomeen mahdollisia myöhempiä tarkoituseriään varten? Entä mikä on hallituksen näkemys, jos pohditaan ylipäänsä matkailua Venäjältä: Miksi Putin sallii nuorten miesten, liikekannallepanoikäisten miesten, matkustaa pois maasta? Voiko heillä olla hallituksen näkemyksen mukaan joku tehtävä? Esimerkiksi Ukrainahan esti asevelvollisten lähdön maasta, kun sota alkoi.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

16.44 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todelakin tuon viimeviikkoisen Venäjän osittaisen liikekannallepanon jälkeen me ollaan nähty, kuinka venäläiset nuoret miehet ovat paenneet Venäjältä ennen kaikkea sinne, mihin he eivät tarvitse viisumia, koska hyvin harvalla venäläisellä on viisumi, eliikkä käytännössä esimerkiksi Turkkiin, Georgiaan, Armeniaan, Serbiaan ja niin edelleen. [Eva Biaudet: Se on hyvä asia!] Nyt selvästikin Venäjällä on ruvettu estämään tätä maasta lähtöä, ja todella myös Suomen itärajalla rajanylityspaikoilla on tässä maahantulijoiden profiilissa ollut nyt muutosta. Enää sieltä ei pääse tulemaan nuoria miehiä, kuten pääsi vielä toissa päivänä. Eilen on selvästi ruvettu rajoittamaan tätä. Arvio on, että varmastikin jossain vaiheessa Venäjä itse nimenomaisesti sulkee sen mahdollisuuden varsinkin asepalvelusikäisiltä niin, että he eivät pääsisi pois maasta. Mutta tästä ei ole tullut meille sinänsä mitään virallista tietoa, ja seuraamme tietysti rajalla tilannetta, mutta todellakin Rajavartiolaitoksen rajatarkastuspuhutteluissa tämä on selvästi käynyt ilmi, ja myös matkustajaprofiilissa näkyy tämä muutos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Antikainen.

16.46 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ylipäätään tällaisissa turvallisuustilanteissa meillä pitäisi olla valtioneuvosto ja hallitus, joka

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

pelkän seuraamisen, odottelun, selvittämisen, lisäodottelun, harkinnan ja niin edelleen sijaan toimii ajoissa — ja korostan sanaa ajoissa. Te, hallitus, olette jo myöhässä. Eräs ylijarjavartija totesi, että kun paine on jo rajalla, ollaan myöhässä. Ja paine on todellakin ollut kaakossa jo pidemmän aikaa.

Arvoisa puhemies! On täysin tiedossa, että ensinnäkin Venäjän rajavartiosto on FSB:n alainen, joten on täysin selvää, että Venäjältä ei pääse ilman FSB:n siunausta. Ei tiedetä pelkästään Ilkka Remeksen kirjoista, että FSB, GRU ja SVR käyttävät esimerkiksi turisti-viisumeita hyväkseen.

Hallitus, ymmärrätekö ollenkaan, mitä te olette nyt hidastelullanne saaneet aikaan? Ymmärrätekö myös roolinne päätöksenteossa? Te linjaatte, te päätätte. Ette voi aina mennä viranomaisten selän taakse, kyseiset viranomaiset nimittäin odottavat aina ensin teidän linjauksia ja teidän päätöksiä. — Kiitos. [Välihuutoja eduskunnasta]

Puhemies Matti Vanhanen: Kysymys meni yliajalle, mutta vastauksetkin ovat menneet, eli vastaus minuutissa. — Pääministeri Marin.

16.47 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus päättää, hallitus linjaa, mutta hallitus perustaa oman päätöksentekonsa viranomaisten arvioihin, ja me olemme kykeneviä näitä päätöksiä tekemään tätä perustetta vasten. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Me emme ole saaneet sellaista arviota turvallisuushasta, joka kohdistuisi Suomeen ja johon me voisimme nojata esimerkiksi viisumikysymystä tai rajakysymystä. Mikäli viranomaisten arvio muuttuu, hallituksella on täysi kyky ja valmius tehdä päätöksiä hyvinkin nopeasti, mutta hallitus ei voi tehdä päätöksiä ikään kuin pelkästään poliittisin perustein. Kyllä me nojaamme meidän päätöksentekomme siihen tietoon, minkä me saamme suomalaisilta viranomaisilta, ja meidän viranomaisemme ovat erittäin hyviä, heihin voi luottaa. Ja itse ainakin luotan, että heidän arvionsa tästä tilanteesta on ajantasainen ja sikäli oikea. [Vilhelm Junnila: Kuka tätä johtaa? — Ben Zyskowitz: Paitsi tänään saattoi tehdä poliittisen päätöksen viisumeista!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Jokinen.

16.48 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedetään, että turvallisuustilanne Venäjän lähialueilla ja myös Suomessa heikkenee päivittäin, erittäin selviä viestejä siitä tulee. Valtionjohdon tärkein tehtävä on taata suomalaisten turvallisuus ja vakaus Suomen maaperällä. Pääministeri Marin, te vetoatte jatkuvasti asiantuntijoihin ja viranomaisiin, joilta te odotatte viestejä turvallisuustilanteen muutoksista. Missä on poliittinen johtajuus? Te reagoitte akuutteihin ongelmiin. Teidän johtajuutenne on sitä, että te reagoitte akuutteihin ongelmiin hätäpäissänne ja haette niihin ratkaisuja, [Välihuutoja vasemmalta] kun viisas johtajuus on sitä, että se ottaa etukäteen huomioon eri skenaariot, varautuu niihin ja tekee päätöksiä niiden pohjalta. [Kimmo Kiljusen välihuuto — Suna Kymäläisen välihuuto] Onko teidän mielestänne suomalaisten turvallisuus vähäpätöistä siltä kannalta, että te sulkisitte nyt tuon itärajan varautumismielessä, suomalaisten turvallisuuden kannalta, tulevaisuuden näkökulmasta? [Jussi Saramo: Eikö kokoomus luota viranomaisiin?]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

16.49 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kuvasin, me olemme jatkuvasti yhteydessä Suomen viranomaisiin, jotka arvioivat jatkuvasti, ajantasaisesti turvallisuustilannetta. Tällä hetkellä arvio ei ole ollut senkaltainen, että meillä olisi perustetta esimerkiksi rajan täyteen sulkemiseen. Mikäli tuollainen turvallisuusarvio tehdään, hallituksella on välittömästi kyky toimia, mutta hallituksen pitää tietenkin nojata oma päätöksentekonsa niihin arvioihin, niihin perusteisiin, joita meillä oikeusvaltiossa on. Ei hallitus voi toimia mielivaltaisesti, vaan hallitus toimii tietenkin meidän oman lainsäädäntömme puitteissa, ja tällä hetkellä turvallisuusviranomaisilla ei ole sellaista arviota, että meihin kohdistuisi esimerkiksi sellainen turvallisuusuhka, jonka perusteella raja voitaisiin sulkea.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys saamelaiskäräjälaista (Jenni Pitko vihr)

Suullinen kysymys SKT 150/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Pitko.

Keskustelu

16.50 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Tapasin tällä viikolla täällä eduskunnassa saamelaisnuoria. Nämä nuoret kokevat, että valtio on jättänyt heidät yksin. He ovat joutuneet odottamaan jopa koko elämänsä, että laki saamelaisten itsehallinnosta uudistetaan vastaamaan ja kunnioittamaan saamelaisten itsemääräämisoikeutta. He olivat hyvin huolissaan hallituksen lupaaman saamelaiskäräjälain tilanteesta. He kysyivät aiheellisesti, missä lakiesitys viipyy.

Oikeusministeri totesi viime viikolla, että saamelaiskäräjälain osalta hallituksessa on hyvin suuria vaikeuksia löytää laista yhteisymmärrystä. Oikeusministeri kertoi itse olevansa valmis tuomaan jo valmiin esityksen eduskuntaan, mutta se ei ole hänen mukaansa mahdollista, jos kaikki hallituspuolueet eivät siihen sitoudu. Pääministerillä on kuitenkin mahdollisuus ratkaista tämä solmu. Niin kauan kuin lakia ei uudisteta, Suomi syyllistyy ihmisoikeusloukkaukseen joka päivä.

Kysynkin pääministeriltä: mitä aiotte tehdä, jotta saamelaiskäräjälaki tuodaan viivyttämättä eduskuntaan ja teidän johdollanne laitetaan vihdoinkin piste sille, että saamelaisten itsemääräämisoikeutta poljetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.51 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksessa on viisi puoluetta, myös vihreät, ja hallitus neuvottelee kaikista niistä kysymyksistä, mitä se on tuomassa eduskuntaan. Ja kun yhteisymmärrys löydetään, lainsäädäntö voidaan tuoda ja täällä käsitellä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys sote-palveluiden rahoituksesta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 151/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.52 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysalan vuosia jatkunut aliresursointi on johtanut sellaiseen tilanteeseen, jossa ongelmat alkavat palikka kerrallaan kaatua niskaan. Eilen uutisoitiin HUSin pitkä lista suunnitelluista säästötoimista, joiden toteutuessa päivystystoimintaa lakkautettaisiin ympäri Uuttamaata ja myös täällä Helsingissä. Ja opposition ei kannata näistä säästöpäätöksistä syyttää hallitusta, kun koko sote-sektoria on alibudjetoitu kuntatasolla jo aivan liian kauan. Tämä hallitus sen sijaan on lisännyt sote-rahoitusta. Rahoitusta on myös kasvatettava entisestään tulevaisuudessa, kun hoivan ja hoidon tarve kasvaa. Kaikki hyvinvointialueet aloittavat ensi vuonna korkeammalla rahoitustasolla kuin mitä tänä vuonna palveluihin käytetään.

Kuitenkin tämänhetkiset leikkauslistat kaikkialla Suomessa kertovat siitä, että rahoitusta on laiminlyöty pitkään. Sairaanhoidomme on ylikuormittunut, ja hoitovelkaa on paljon. Kysyisinkin vastuuministeriltä: miten hallitus korjaa sote-palveluiden rahoitusta niin, että näihin leikkauksiin ei tarvitsisi ryhtyä? [Ben Zyskowicz: Kertokaa taas, paljonko hallitus on antanut rahaa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään aamupäivällä keskustelimme sote-ministeriryhmässä tästä akuutista tilanteesta, joka on esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin ympärillä ollut. Johtopäätös siinä oli se, että Uudenmaan neljä hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki saavat ensi vuodelle 300 miljoonaa euroa enemmän rahaa kuin on se tämänvuotinen taso, mitä he käyttävät. Mutta tämä erittäin vaikea siirtymävaihe, kun siirrytään kuntajärjestelmästä hyvinvointialuejärjestelmään muualla paitsi Helsingissä, synnyttää sen tilanteen — otan ihan konkreettisen esimerkin — että kun HUS tekee tänä vuonna arvion mukaan 135 miljoonaa euroa alijäämää, niin sehän näkyy siellä kuntien rahoituksessa liian pienenä osuutena ja vasta, kun tämän vuoden tilinpäätös on valmistunut, tiedetään lopullinen rahoitus, mikä vuonna 22 on tapahtunut, ja sen hyvinvointialueet saavat sitten vuonna 24. Nyt täytyy nähdä tämä koko taloussuunnitelmakausi — 22, 23, 24 — jolloin se rahoitus tulee vahvistumaan, niin että mitään hätäisiä leikkauspäätöksiä nyt ei pidä tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys HUSin säästösuunnitelmista (Veronica Rehn-Kivi r)

Suullinen kysymys SKT 152/2022 vp

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rehn-Kivi.

Keskustelu

16.54 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! Vi är väldigt oroadade över HUS förslag om nedskärningar inom specialistsjukvården. Bland annat föreslås en avveckling av jourverksamheten vid Malm, Borgå och Lojo sjukhus. Även sjukhuset i Raseborg hotas av omorganiseringar.

Social- och hälsovårdsreformen träder i kraft vid årsskiftet och ska förbättra jämlikheten i vården. Besluten ska fattas närdemokratiskt i välfärdsområdena. Därför är det absolut nödvändigt att HUS nu inleder dialog med områdena i Nyland.

Arvoisa puhemies! HUSin eilen julkistama säästölista on karua luettavaa. Etäisyydet hoitoon tulisivat väistämättä kasvamaan näiden päätösten seurauksena, ja tämä vaikuttaa sekä potilaiden turvallisuuteen että oikeuteen yhdenvertaiseen kohteluun. Lähisairaalat ovat tärkeitä. Kysynkin, arvoisa ministeri Lindén: Yksi sote-uudistuksen tarkoituksista oli, että hyvinvointialueet itse päättävät oman toiminnan järjestämisestä. Miten HUSin säästöehdotus juuri uudistuksen kynnyksellä peilautuu tähän?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.55 **Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag svarar på finska därför att jag har bara en minut tid.

Kuten äskenen kysymys ja äskenen vastaus jo osoittivat, HUS saa rahoituksensa viideltä alueelta. Valtio kohdistaa sen rahoituksen näille alueille, ja kun olemme käyneet läpi tätä alueiden budjetointia, niin on käynyt ilmi, että kun tässä siirtymävaiheessa meillä lähtökohtana on vuoden 21 tilinpäätös, joka oli koronavuosi ja monella tavalla vaikeasti arvioitavissa, ja sitten kuntien valitettavasti alibudjetoima vuosi 22, me joudumme odottamaan vuoden 22 tilinpäätösten valmistumista, jolloin käytännössä — otan esimerkkinä Länsi-Uudenmaan, teidän eli kysyjän oman alueen — on arvioitu, että jälkirahoitus vuonna 24 Länsi-Uudellemaalle olisi noin 80 miljoonan euron luokkaa ja vuonna 25 se olisi 90 miljoonan euron luokkaa. Siinä vaiheessa se ensimmäisen vuoden alijäämä, joka nyt näyttää tulevan, olisi kääntynyt ylijäämäiseksi. Nyt pitää nähdä tämä koko taloussuunnitelmakausi, ja HUSin pitää saada oma osuutensa tästä kokonaisuudesta, eikä tehdä hätiköityjä ratkaisuja.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho.

16.57 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet aloittavat vuoden alusta Helsingissä ja Uudellamaalla vahvasti alirahoitettuina. Kokoomus esitti jo näitten sote-lakien käsittelyn aikana vakavan huolensa rahoituksen ongelmista, samoin monet asiantuntijat ja muun muassa HUS. [Vasemmalta: Te esitte lisäleikkauksia!] HUS on nyt esittänyt leikkauslistan, jossa on sellaisia merkittäviä leikkauskohteita, jotka

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

ovat mahdottomia toteuttaa. [Maria Guzenina: Kokoomuksen johdolla!] Täällä on niin paljon väestöä ja tilat tulevat vastaan, että päivystyksiä ei yksinkertaisesti voi vähentää eikä synnytyksiä lopettaa Lohjalta.

Samaan aikaan me käsittelemme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa hallituksen antamaa lakiesitystä terveyspalveluiden laajentamisesta paperittomille eli maassa laittomasti oleville henkilöille. [Vasemmalta: Ohhoh! — Veronika Honkasalo: Nyt jotain rajaa!] He kaikki saavat tällä hetkellä jo kiireellisen hoidon, ja niin kuuluu ollakin, mutta tästä terveyspalvelujen laajentaminen suuremmalle joukolle on käsittämätöntä tässä tilanteessa, kun Suomen sosiaali- ja terveydenhuolto on kriisissä, Venäjä käy hyökkäyssotaa ja olemme erittäin epävarmassa tilanteessa. Aiotteko, hallitus, vetää tämän esityksen pois tai vähintäänkin siirtää sen toimeenpanoa? [Välihuutoja vasemmalta — Jussi Saramo: Kokoomus leikkaa Uudellamaalla ja syyttää heikompiosaisia! — Puhemies koputtaa]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lindén.

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meinasin sanoa, että nyt menivät tässä kysymyksessä puurot ja vellit sekaisin, mutta oikeasti tässä menivät mannaryynit ja kurpitsat sekaisin, koska tämä paperittomien välttämätön kiireetön hoito on yhden miljoonan euron suuruinen rahoitus. Painotan sanaa ”välttämätön”, joka nimenomaan tarkoittaa sitä, että jos ei hoideta tiettyjä sairauksia, jotka sitten muuttuvat sen takia kiireellisiksi, niin silloin itse asiassa sen nykyisen käytännön mukaan kuitenkin kiireellinen hoito saadaan. Tämä lainsäädäntö koskee ennen kaikkea odottavia äitejä ja lapsia. [Välihuutoja] Uudenmaan alueella hyvinvointialueiden rahoitus on 6 000 miljoonaa euroa — siis 6 000 kertaa suurempi. Tämä, mikä nyt tässä esitettiin vastakkain, on oikeastaan, voisiko sanoa, yhden tunnin rahoitusosuus, ilmeisesti jos äkkiä lasketaan. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Eli kyllä nyt nämä asiat täytyy nähdä kokonaisuutena eikä yrittää ottaa tällaisia pieniä asioita irti todellisuudesta. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtakunnanoikeuden jäsenten täydennysvaali

Vaali VAA 51/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtakunnanoikeuden jäseneksi kansanedustaja Tarja Filatovin varajäsenään oikeustieteen kandidaatti Heli Puura toimikaudeksi, joka päättyy 31.12.2023.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2022 vp

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsitellyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Mikkonen.

Keskustelu

17.00 Sisäministeri Krista Mikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelastuspalvelut ovat yksi yhteiskuntamme tärkeimmistä palveluista. Tässä käsillä olevassa esityksessä on tarkoituksena hallitusohjelman mukaisesti uudistaa pelastuslakia kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta siten, että pelastustoimen suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet.

Kokonaisvaltainen selvitys laista tehtiin esiselvityshankkeessa, johon osallistui laaja sidosryhmien edustus. Selvityksen pohjalta pelastuslakiin on tällä hallituksen esityksellä tarkoitus toteuttaa kiireelliset ja välttämättömät muutokset. Perusteellisempaa valmistelua edellyttävät muutokset pelastuslakiin suunnitellaan toteutettavaksi seuraavalla hallituskaudella.

Hallituksen esityksellä pelastuslakiin tehtäisiin hyvinvointialueiden perustamisesta johtuvat muutokset. Laissa määriteltäisiin pelastustoiminnan yhteistyöalue, joka vastaisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluejakoa. Lain mukaan hyvinvointialue voisi tuottaa pelastustoimintaan kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen sopimuspalokunnalta tai muulta pelastusalaalla toimivalta yhteisöltä. Sopimuspalokunnat ovat tärkeässä roolissa suomalaisten arjen turvaamisessa. Ehdotettu muotoilu korostaisi sopimuspalokuntien asemaa keskeisenä osana pelastustoimen järjestelmää. Muutoksen voidaan arvioida vahvistavan sopimuspalokuntien asemaa.

Hallituksen esityksellä täsmennettäisiin myös pelastustoimen johtamista ja tilannekuva-toimintaa sekä yhtenäistettäisiin pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuutta. Pelastuslakiin lisättäisiin myös säännös pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvasta pelastustoiminnan johtamisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen voisi yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaakseen, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi. Sisäministeriön pelastusviranomainen puolestaan voisi ottaa tilanteen johtaakseen, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen tai onnettomuuden laadun tai laajuuden takia.

Ehdotetut säännökset selkeyttäisivät viranomaisten toimivaltasuhteita sekä tehostaisivat viranomaisten yhteistoimintaa ja koordinoitua pelastustoiminnassa. Esityksellä myös vahvistettaisiin ympäristönsuojelun asiantuntijan roolia öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoiminnassa: jatkossa ympäristönsuojelun asiantuntijaa olisi kuultava tarvittaessa silloinkin, kun pelastustoimintaa varten ei aseteta johtoryhmää.

Arvoisa puhemies! Esityksellä vastuu palovaroittimien kunnossapidosta siirtyisi asukkaalta rakennuksen omistajalle. Asukkaan velvollisuutena olisi ilmoittaa rakennuksen omistajalle palovaroittimen vioista. Pelastuslaissa säädettäisiin myös rakennuksen omista-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

jan oikeudesta päästä asuntoon palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteuttamiseksi. Majoitustilojen ja hoitolaitosten osalta hankinta- ja kunnossapitovastuu olisi rakennuksen omistajan sijasta toiminnanharjoittajalla, aivan kuten nykyisinkin.

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuuseen ehdotettujen muutosten tarkoituksena on varmistaa, että kaikissa asunnoissa on toimivat palovaroittimet. Esityksellä olisi vaikutusta erityisesti vanhemmissa asuinrakennuksissa, joissa on paristopalovaroittimet. Rakennuttamismääräyksissä on jo vuodesta 2009 lähtien edellytetty uudisrakentamisessa sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia kaikkiin asuntoihin. Uusiin rakennuksiin palovaroittimet asennetaan jo rakentamisvaiheessa, jolloin palovaroittimen asentamisvelvoite on rakentajalla. Myös taloyhtiöissä, joissa on paristopalovaroittimet, on yleistynyt käytäntö, jossa taloyhtiö huolehtii paristojen säännöllisestä vaihtamisesta, koska rakennuksen omistajan ja asukkaiden yhteinen etu on, että kaikissa asunnoissa on toimivat varoittimet.

Pelastustoimen onnettomuustilastojen mukaan lähes joka toisessa asuinrakennuksen tulipalossa havaitaan, että asunnossa ei ollut toimivaa palovaroitinta. Muiden selvitysten perusteella voidaan arvioida, että palovaroitin puuttuu kokonaan noin 20 prosentista asuntoja. Esitetty muutos on tärkeä myös siksi, että palovaroittimen toiminnan varmistaminen voi olla vaikeaa tai käytännössä jopa mahdotonta esimerkiksi vanhuksille tai vammaisille henkilöille. Jo palovaroittimen pariston vaihtamiseen liittyy tapaturman vaara.

Arvoisa puhemies! Esityksessä myös termit ”metsäpalovaroitus” ja ”ruohikkopalovaroitus” yhdistettäisiin maastopalovaroitukseksi. Tämä helpottaisi viestintää ja asian ymmärtämistä yleisesti. Muutoksella ei olisi vaikutusta varoituksesta johtuviin velvoitteisiin tai vastuisiin. Esityksellä myös tuotaisiin selkeyden vuoksi pykälätasolle voimassa olevan lain määritelmä avotulesta. Säännöksen ei olisi tarkoitus estää sellaisenaan tulen hallittua käyttöä erityistä varovaisuutta noudattaen. Tulenteon muotojen sallimista tai kieltämistä maastopalovaroituksen aikana tulisi arvioida sen perusteella, onko tulen mahdollista päästä irti maapohjan kautta esimerkiksi tulisijan rakenteesta johtuen tai kipinäinnin vuoksi.

Lakiin lisättäisiin myös säännös, jossa säädettäisiin tarkastuksista, joita pelastusviranomaisen voi tehdä rakennushankkeen aikana. Esityksellä lakia täsmennettäisiin myös valvonnassa havaittuihin puutteisiin reagoimisen osalta. Jos pelastusviranomaisen valvontaa tehdessään havaitsee puutteita pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisessa, olisi viranomaisen puututtava niihin. Jos puutteet ovat pieniä tai merkitykseltään vähäisempiä ja ne korjataan saman tien, ei niistä olisi jatkossa aina tarpeellista antaa kirjallista korjausmääräystä.

Pelastusopistosta säädettyä lakia puolestaan muutettaisiin niin, että jatkossa Pelastusopiston tehtävänä olisi toimia ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena pelastusalan miehistön, alipäällystön ja päällystön, nuohoojan sekä hätäkeskuspäivystäjän tehtävien osalta. Pelastusopiston tehtävänä olisi siten päättää muussa EU- tai Eta-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia kyseisissä tehtävissä. Ehdotetulla sääntelyllä tehostettaisiin ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa hallinnollista prosessia.

Muutosten on tarkoitettu tulevan voimaan pääosin 1.1.2024. Palovaroittimia koskeva sääntely tulisi kuitenkin voimaan kahden vuoden siirtymäajan jälkeen tammikuussa 2026. Hyvinvointialueita koskeva sääntely puolestaan tulisi voimaan 1.1.23, kun hyvinvointialueet aloittavat.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

17.08 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan pelastuslaki uudistettaisiin kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta. Hallitus on kuitenkin tässä toteuttamassa ainoastaan välttämättömimmät muutokset, ja varsinainen pelastuslain uudistaminen jätetäänkin toteutettavaksi seuraavalle hallituskaudelle. Tässä lisätään velkamiljoonia hallintohimmeliin, byrokratiaan ja pääsihteereihin, mutta ei tärkeimpään eli pelastushenkilökunnan määrän tarvittavaan kasvattamiseen.

Pelastajista on jo nyt pulaa. Usea laitos ei saa rekrytoitua tarpeeksi henkilöstöä. Kymmenen vuoden aikana Pelastusopistolta valmistuu nykytahdilla 1 000 tai jopa 1 500 pelastajaa liian vähän. Koulutukseen tarvittaisiin vuosittain seitsemän miljoonaa lisää, jotta tuo vaje saataisiin täytettyä. Olisi myös ehdottoman tärkeää saada uusi, Kuopion Pelastusopistoa tukeva toinen opisto strategisesti parhaaseen paikkaan eli Uudellemaalle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

17.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Vaikka tästä pelastuslain uudistuksesta sinänsä voi olla yhtä mieltä ja todeta, että se on tarpeellinen, niin kiinnitän huomiota kyllä siihen, kuten edustaja Koponen, että tämä tilanne tällä hetkellä pelastajien suhteen, henkilökunnan riittävyyden suhteen, on hälyttävä, eli kentältä on tuotu viesti siitä, että me tarvitsemme sen 1 000 uutta pelastajaa vuoteen 2030 mennessä. Ja tämä varallaolojärjestelmän muuttuminen työtuomioistuimen päätöksen takia aiheuttaa myöskin tätä painetta sinne.

Mutta toisin kuin edustaja Koponen tuossa sanoi, että tarvittaisiin lisää näitä pelastusopistoja, niin ei todellakaan, vaan pidetään nyt se Kuopiossa oleva Pelastusopisto siinä valmiudessa ja kunnossa, missä se on tällä hetkellä. Se on Euroopan johtava laitos, jossa pystytään todella monipuolisesti kouluttamaan pelastusalan henkilökuntaa, ja lisäksi siellä on tällaisia erilaisia kriisivalmiuden harjoitteluun tarkoitettuja maastoratoja ja vastaavia, ja voi sanoa, että tämä on ihan Euroopan mittakaavassakin ainutlaatuinen ympäristö. Siinä mielessä olenkin huolestunut siitä, että kun nyt on tähän pelastajapulaan haluttu vastata, niin on lähdetty sitten näitä alueellisia kursseja järjestämään, vaikka nämä alueelliset kurssit tulevat kalliimmaksi kuin se, että se koulutus keskitettäisiin sinne Pelastusopistolle.

Tässä yhteydessä toivonkin, että sisäministerillä olisi mahdollisuus vähän valottaa tätä, vaikka nyt ei varsinaisesti budjettikirja-asiasta puhuta, että kun tulevan vuoden budjettiin oli muistaakseni 2,4 miljoonaa laitettu ja siellä 3 miljoonan tarve olisi siihen lisäykseen, ja jos sitä lisäystä ei tule, niin se tarkoittaa sitä, että meillä esimerkiksi sisään otettavien pelastajien määrä laskee sieltä jostain 138:sta sinne 120:een ja hätäkeskuspäivystäjien määrä laskee myöskin 48:sta 32:een, eli se ihan selkeästi näkyy välittömästi siinä, millä tavalla niitä sisäänottomääriä voidaan kehittää. Tässä yhteydessä tietenkin vielä toivon, että eduskunnassa pystyttäisiin tähän akuuttiin tilanteeseen tuomaan lisäystä tuon budjettikirjan kautta.

Todellakin, vaikka lakia on ymmärrettävästi tärkeää uudistaa tässä vaiheessa, kun hyvinvointialueet aloittavat jo ihan muutaman kuukauden kuluttua, ja tehdä ne välttämättömimmät, niin tämä kokonaisuus pitäisi pystyä nyt katsomaan sinne vuoteen 2030 ja sen yli, ja siihen meillä eivät tällä hetkellä nämä resurssit kyllä valitettavasti riitä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Salonen.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

17.11 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Aivan kuten aikaisemmatkin puhujat, totean, että tässä hallituksen esityksessä on tarkoitus lisätä Pelastusopistosta annettuun lakiin uusi säännös, jonka mukaan Pelastusopisto olisi toimivaltainen viranomainen päättämään hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia pelastustoimessa esimerkiksi päätoimisena miehistön, alipäällystön tai päällystön virassa. Tämä on erityisen tärkeää, koska — kuten aikaisemmatkin puhujat ovat jo sanoneet — olemme aivan ennennäkemättömän pelastajapulankin edessä, aivan kuten tällä hetkellä olemme hoitajapulankin edessä. Voimme oikeastaan ottaa oppia siitä, kun näemme, miten tämä kierre koko ajan pahenee ja kuinka nyt yritämme sitten reagoida koulutuspaikkoja lisäämällä jo olemassa olevaan pulaan. Nyt viimeistään meidän tulisi myöskin ennakkoon reagoida asiassa pelastajakoulutuksen osalta.

Ensi vuoden budjettiin on tosiaan huomioitu tätä tarkoitusta varten määräraha lisäkoulutuksen ”suunnittelulle”, mutta nyt meillä ei oikeastaan taida enää oikein olla aikaa suunnittelulle, vaan tarvitsemme nyt ihmisiä lisäkoulutukseen. Pahimmillaanhan suunnittelutyö vie aikaa puolitoista vuotta, ennen kuin saamme vasta lisää ihmisiä koulutukseen, ja tämän päälle sitten vielä itse koulutusaika. Olemme silloin vuosia perässä siitä tarpeesta, joka meillä siis jo on olemassa.

Koska ministeri on täällä salissa, niin minäkin olisin kysynyt: miten voisimme nopeuttaa lisäkoulutuspaikkojen saantia? Ja olisin oikeastaan kysynyt: Onko Kuopiossa valmius ottaa merkittävästi lisää koulutettavia hyvin nopeassa tahdissa? Saammeko sillä tavoin oikeasti katettua ne alueelliset tarpeet, joita meillä on esimerkiksi vaikka länsirannikonkin osalta jo tällä hetkellä olemassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

17.14 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Aloitan oikeastaan tästä, mihin edustaja Salonen lopetti ja mitä täällä aikaisemmatkin puhujat esittivät, eli tosiaan lisäkoulutuksen suunnitteluun on sisäministeriö antanut rahaa. Olen samoilla linjoilla edustaja Salosen kanssa: onko ministeriöllä valmius selvittää tätä alueellisen kouluttamisen mahdollisuutta ja jo olemassa olevien resurssien hyödyntämistä tässä koulutuksessa? Esimerkiksi meillä Porissa on Kuopion jälkeen varmasti Suomen toiseksi paras harjoitusalue, ja ruotsinkielinen kurssi nyt meni Vaasaan, mutta itse näkisin, että tilapäisen tarpeen täyttämiseksi tulisi hyödyntää kyllä näitä alueellisia, jo olemassa olevia resursseja. Eli toivottavasti tästä ei tule mitään aluepoliittista vääntöä, että umpiniskaisesti pidetään kiinni jo olevista koulutuspaikoista, vaan tässä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi Poria ja siellä olevia resursseja. Tiedän, että se on myös vetovoimatekijä alalle, jos opiskelupaikka on hieman lähempänä kuin länsirannikolta katsottuna esimerkiksi Kuopiossa.

Kysyisin myös itse asiassa näihin pätevyyskiin liittyen, kun opistolle nyt siirtyy tämä pätevyysien toteaminen ulkomailla saaduista koulutuksista. Onko teillä tässä kohtaa tarkoitus katsoa yhtään pelastuslain 57 ja 58 §:ää, jotka määrittävät päätoimisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksen, ja 58 § myönnettävät erivapaudet sopimushenkilöstölle? Eli lähinnä siltä osin, että tämä erivapaushan on tarkoitettu siihen, että jos esimerkiksi harvaan asutuilla alueilla ei saada päteviä hakijoita, niin ministeriö on voinut myöntää tämän erivapauden. No, esimerkiksi Satakunnassa on kuitenkin käynyt niin, että vaikka on ollut päteviä hakijoita, niin on erivapauden saanut henkilö valittu päätoimiseen virkaan, jonka sitten kuitenkin oikeus on palauttanut uuteen valmisteluun. Eli se lain henki on käsittääkseni

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

aiemmin ollut se, että erivapaus nimenomaan annetaan sinne harva-alueille, jos ei ole päteviä hakijoita. Eli saataisiin kitkettyä pois se, jos tällä ruvetaan kikkailemaan niin sanotusti, eli tarkennettaisiin sitä siltä osin.

Taitaa aika loppua, mutta vielä kysyisin tästä toissijaisesta vastuujärjestelmästä ympäristövahinkojen osalta eli uudesta TOVA-laista. ÖSRA, Öljysuojarahasto, peruutetaan — miten varmistetaan öljyntorjunnan koulutus tulevilla hyvinvointialueilla, kun tiedämme, että jo nyt tämä rahoitus on puutteellinen? Se on iso ongelma. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus.

17.17 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Pelastajia me todella tarvitsemme lisää tähän maahan. Sen lisäksi me tarvitsemme voimakkaita toimia tulipalojen ehkäisemiseen ja palokuolemien ehkäisemiseen. Meillä vuosittain tapahtuu tulipaloja kodeissa noin kolmetuhatta, ja suurin osa niistä alkaa keittiöstä ja liedestä. Me tiedämme, että meillä on yhä suureneva ikääntyvä väestönosa, joka pyrkii asustamaan kotona mahdollisimman pitkään, ja tiedämme, että keittiö ja lieden ympäristö on suuri vaaran paikka.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpideohjelmassa ”Turvallisesti kaiken ikää. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021—2030” on linjattu ikäihmisten palokuolemien ja paloissa vammautumisten määrän vähentäminen. Arvoisa ministeri, tein vuonna 21 lakialoitteen liesivahdeista — ja nimenomaan, että pelastuslakiin lisättäisiin uusi 17 a §, jossa säädettäisiin yli 65-vuotiaiden ja erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden asuntoihin asennettavasta liesivahdist, jolla pyritään vähentämään tulipalojen syttymistä. On tietysti tärkeää, että meillä on palohälyttimet, jotka hälyttävät sitten, kun savua ja liekkejä tulee, mutta me tiedämme, että jo tulipalon alkuvaiheessa voi asuntoon tulla hyvin myrkyllisiä kaasuja, ja se voi estää sammutustöitä ja toisaalta sitten lamauttaa ja vaikuttaa myös asunnossa oleviin, ja ajattelen nyt erityisesti näitä ikäihmisiä. Tällaiset liesivahdit ovat joissakin maissa jo uusiin asuntoihin pakollisia, sellainen laitetaan joka asuntoon. Ne eivät ole kalliita investointeja, ja ajattelisin, että varsinkin ikäihmisten ja erityisryhmien asunnoissa nämä olisivat todella tehokkaita, koska esimerkiksi se liesi sammuisi sitten jo siinä vaiheessa, kun se lähtisi liikaa kuumenemaan, eli se tulipalo ei edes alkaisi.

Kysyisinkin arvon ministeriltä: voisiko ajatella, että tähän pelastuslakiin voitaisiin esittäämässäni lakialoitteessa ollut yksi pykälä lisätä? Ja nimenomaan viitataan tässä näihin liesivahteihin, ainakin noiden yli 65-vuotiaiden ja erityisryhmien koteihin. Näemme kyllä, että sillä olisi iso merkitys nimenomaan näiden tulipalojen määriin ja nimenomaan ikäihmisten palokuolemiin, joiden vähentäminen on myös sosiaali- ja terveysministeriön ohjelmassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

17.20 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on varmasti tarpeellinen ja kannatettava sinänsä, mutta valitettavasti se ei vastaa siihen tarpeeseen, joka on kirjattu hallitusohjelmaan ja itse asiassa tähän esitykseenkin tavoitteeksi, eli turvata pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat ja varmistaa, että otetaan huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet. Täällä on jo useissa puheenvuoroissa tuotu esiin se syvä huoli, joka meillä on henkilöstöpulasta pelastustoimen alueella.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Nämä pelastustoimen ongelmat kytkeytyvät myös siihen, että sopimuspalokuntatoiminta on valitettavasti hiipumassa. Tässä esityksessähän sivutaan lähinnä teknisluontoisesti sopimuspalokuntia, kun niiden asemaa muutettaisiin hyvinvointialuelainsäädännön edellyttämällä tavalla. Todellakin valitettavasti sopimuspalokuntaan hakeutuminen ja esimerkiksi nuorena siihen harrastukseen ryhtyminen on vähentynyt. Suomi on harvaan asuttua, ja pelastustoimi on meillä perustunut osaltaan vapaaehtoiseen palokuntatoimintaan ja sopimuspalokuntiin. Nyt olisi tärkeää löytää tänä aikana uusia keinoja ja uusia innovaatioita, joilla saataisiin esimerkiksi nuoria kannustettua sopimuspalokuntatoimintaan. Aika usein tämä harrastus tai toiminta on ikään kuin periytynyt isältä pojalle tai äidiltä tyttärelle, ja on melko haasteellista polkaista sitä uudestaan käyntiin, jos toiminta on paikkakunnalla hiipunut.

Kuulisin mielelläni, minkälaisia suunnitelmia ja ajatuksia ministerillä on siitä, millä tavalla pystyisimme elvyttämään sopimuspalokuntatoimintaa, joka tukisi pelastustoimen suorituskykyä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

17.23 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Essayah nosti tuossa esiin, että Kuopio riittäisi pelastajien kouluttamiseen, mutta näinhän se ei ole, sillä Kuopiosta ja Helsingistä tulee noin 140 pelastajaa vuodessa ja tarve on se 250. Tällä hetkellä Pelastusopiston opiskelijoista suhteellisen suuri osa myös tulee Pohjois-Savosta tai sen lähialueilta, ja heillä ei ole sitten niin suurta intoa lähteä Ruuhka-Suomeen, missä on kuitenkin suurin osa näistä pelastajien viroista. Tuntiopettajia saataisiin myös helposti pääkaupunkiseudun isoista pelastuslaitoksista, eikä Turusta ja Tampereeltakaan olisi niin pitkä matka. Myös ruotsinkielistä opetusta olisi helpompi saada Uudellemaalle.

Sitten sopimuspalokunnista puhuttiin tässä, ja siinä ei kannata tosiaan unohtaa tätä nuorisotyötä ja sen tärkeyttä, nuorten harrastamista. Se on juuri näin, kun ammattilaisia kuuntelee, että jos nyt sopimuspalokuntia aletaan ajamaan alaspäin ja niitä menee nurin, niin niiden ylös nostaminen ja uusien pystyyn pistäminen on lähes mahdotonta tällä hetkellä, eli niistä täytyy ehdottomasti pitää kiinni.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

17.24 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme nyt käymässä keskustelua tästä pelastustoimesta ja sen haasteista. Tämän nyt käsitteillä olevan lain lakimuutokset ovat pienehköjä, mutta kuten ministeri totesi, on hyvä, että sitten jatkossa tämmöinen laajempi kokonaisuudistus on tulossa, ja sille varmuudella suuri tarve on.

Nyt tässä kohtaa tietysti on kysymys siitä, että tämä pelastustoimi siirtyi hyvinvointialueitten vastuulle, ja sitten tämä taitekohta on, totta kai, tärkeää hoitaa niin, että tämä toiminta edelleenkin pyörii. Tulevaisuus on kuitenkin erittäin huolestuttava. Kuten täällä aikaisemmin on todettu, eläkepoistuma tältä alalta on noin 1 500 henkilöä vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi erilaiset muutokset varallaoloon ja muuhun toimintaan liittyen tuovat vielä lisätarpeen tuhannen pelastajan verran vuoteen 2030 mennessä, joten tarvittaisiin todellakin paljon lisää toimijoita.

Tilannetta ei helpota se, että myös sopimuspalokuntien puolella on huolta siitä, että tekijöitten määrä vähenee. Kuten kaikki tietävät, sopimuspalokunnat monin paikoin nimen-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

omaan ovat päävastuullisia näitten eri tehtävien hoitamisesta. Onkin tärkeää miettiä, kuinka myös näiden sopimuspalokuntien toimintaan mukaan tulemisen kynnystä saadaan matalle, niin että saadaan houkuteltua lisää nuoria siihen harrastustoimintaan ja sitä kautta jäämään sinne, mutta myöskin sitä, pystytäänkö siellä esimerkiksi tehtävien kriteereitä muuttamaan joustavammiksi, jotta sitten pidempään eri tehtävissä siellä voitaisiin toimia.

Mitä tulee koko tämän alan veto- ja pitovoiman lisäämiseen, siihen tarvitaan varmasti joukko monenlaisia toimenpiteitä, ja varmasti niitä jatkossakin mietitään, mutta tärkeätä olisi tietenkin nyt varmistaa, että otetaan käyttöön uuden teknologian hyödyntäminen ja muu, jotka sitten sitä suorituskkyä osaltaan parantavat ja jotka myöskin edesauttavat sitä, että sen työn terveys ja turvallisuus ovat sellaisella tasolla, että siellä on parempi toimia. Myöskin aika keskeistä on se, että viimeistään nyt käydään läpi, että kaikilla paloasemilla ne olosuhteet ovat sellaisia, että ne ovat työterveyttä edistäviä, ja sisäilmaongelmat ja muut korjataan kuntoon.

Lisäksi on aika paljon nostettu esiin myöskin sitä, että tällä hetkellä haasteena on se, kuinka nämä pelastajat jaksavat ylipäättään sinne eläkeikään saakka ja monelta osin työkyvyttömyydestä johtuen joutuvat jäämään aiemmin pois töistä, mistä tulee kustannuksia työnantajille ja mikä myöskin aiheuttaa osaltaan heikentynyttä eläketurvaa näille pelastajille, mikä ei myöskään lisää tämän alan houkuttelevuutta. Pelastusalan unioni onkin esimerkiksi tehnyt ehdotuksia tämmöiseksi uudeksi eläkemalliksi, jossa otettaisiin käyttöön tämmöinen lisäeläke, jolla yksityisten eläkeyhtiöiden avulla saataisiin tuotettua mahdollisuutta joustoihin siellä työuran loppupäässä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

17.28 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Jatkan vielä hetken tuosta äskeisestä puheestani. — Kun koulutus siellä öljyntorjunnassa tosiaan aluksi on korvattu Öljysuojarahastosta ja nyt se loppuu, niin voidaanko vähenevien rahojen kautta tätä koulutusta järjestää? Nykyiset työvuorovahvuudet eivät oikein mahdollista tätä työvuorossa kouluttautumista, joten se täytyisi järjestää työajan ulkopuolelta. On syytä varmistaa, miten se toteutuu.

Vielä palaan palomiesten koulutusmääriin: Kuten edustaja Koponen sanoi, sehän on noin pari- ja puolisataa ja nykyiset koulutusmäärät ovat vajaat puolitoistasataa per vuosi, eli vielä on sellainen sata siinä gäppiä. Vaikka edustaja Räsänen totesi, minkä myös olitte todennut kirjallisessa kysymyksessä, että alueellinen kouluttaminen saattaa olla kalliimpaa, niin kyllä näkisin, että jos me pystymme hyödyntämään jo olemassa olevia resursseja — paloautoja, haalareita ym. — niin en ehkä ihan tältä istumalta niele sitä väitettä, että se on kalliimpaa. Tarkoitus ei ole mitenkään uhata Kuopion asemaa koulutuksen tuottajana, vaan alueellisesti järjestettäisiin heidän valvonnassaan, niin kuin on ennenkin tehty. Olen itse asiassa itsekkin alueellisen koulutuksen tuotos.

Tähän eläkemalliin haluaisin ehkä ottaa nopean kommentin: Se on varmasti sellainen, mitä on syytä miettiä. Itse olisin jäänyt viime vuonna eläkkeelle vanhalla eläkeiällä, kun täyten 55, ja nyt uusi on 65 tai yli. En näe, että se on realistista, että olen siinä iässä enää välttämättä toimintakykyinen savusukellukseen, ja se on nyt jo iso ongelma alalla. Toki se pahentaa tätä palomiesvajetta, mutta iso asia. Vielä siihen vetovoimaan myös tämä eläkeikä niin kuin alueellinen kouluttaminenkin todella olisivat isoja asioita.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Nopea kysymys vielä lopuksi opettajien saamisesta Kuopioon: Onko teillä ajatusta jo siitä tai tuleeko se täällä lisäkoulutuksen suunnittelun kautta varmasti, että mikä se saataavuus on? Käsitykseni on, että jo nyt on jonkunäköisiä hankaluuksia ollut ehkä saada opettajia sinne, ja alueellinen koulutus tilapäisesti tässäkin varmasti auttaisi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tanus, ja hänen jälkeensä ministeri.

17.31 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja pelastajien ja pelastusopistojen opettajien puolesta ja yleensä alueellisen koulutuksen vahvistamisesta ammattilaisten toimesta, ja ne ovat kovasti kannatettavia puheenvuoroja ja tärkeitä kysymyksiä, mitä on nostettu esiin.

Mutta minä olisin halunnut vielä käyttää puheenvuoron näihin ikäihmisiin ja kotien turvallisuuteen liittyen, kun muistin, että teillähän hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on myös mahdollistaa ikäihmisten asuminen omissa kodeissaan mahdollisimman pitkään. Yhä useampi vanhus Suomessakin asuu viimeisinä vuosina omassa kodissaan, joten on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota kotien turvallisuuteen, koska tiedämme, että unohduksesta tai muusta tämmöisestä toiminnallisesta häiriöstä johtuvia vaaratilanteita tapahtuu kotona vanhuksille ihan jatkuvasti ja enenevässä määrin. Ja todellakaan tuo tavallinen palohälytys ei pysty estämään tulipaloja. Niin kuin sanottu, useimmat niistä alkavat keittiöstä ja sieltä liedestä. Palohälytys vaan sitten hälyttää, kun palo on jo alkanut, mutta tätä nykyistä teknologiaa hyödyntäen tällaiset palot olisi mahdollista ehkäistä, ja todellakin ilman suuria kustannuksia.

Ratkaisu tähän sähkölaitepalojen estämiseen on nimenomaan järjestelmä, joka tällaisen vaaratilanteen havaittuaan katkaisee virran siitä sähkölaitteesta. Tällaisten liesivahtien avulla suuri osa liesipaloista voitaisiin estää kokonaan. Ajattelen, että ainakin seniori- ja erityisryhmien asuntoihin näitä pieniä laitteita asentamalla voitaisiin vähentää oleellisesti huoneistopaloja ja niissä menehtyneiden ihmisten määrää. Niin kuin sanottu, liesivahtien käyttö yleistyy monissa maissa, ja nimenomaan niin, että jo silloin rakennusvaiheessa uusiin asuntoihin niitä asennetaan. Kun lisäkustannus on todellakin hyvin pieni ajatellen siitä saatua hyötyä, niin ajattelen kyllä, että Suomessakin tällainen uuden teknologian hyödyntäminen olisi tarpeen ja mahdollista.

Kysyisinkin vielä ministeriltä, voisiko tätä ajatella. Ja samalla vetoan, että nyt sitten eduskunnassa, kun valiokunnassa tätä asiaa käsitellään, tämä asia voitaisiin ottaa huomioon ja myös tekemäni lakialoite ehkä tämän esityksen käsittelyn yhteyteen lisätä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen, tarvittaessa viiteen minuuttiin asti.

17.34 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Kiitos todella hyvästä keskustelusta. Huomaa, että täällä on paikalla edustajia, jotka ovat todella perehtyneet tähän pelastusalaan, ja myös ammattilaisia, niin kuin esimerkiksi edustaja Huru. Tässä tuli paljon kysymyksiä tai kommentteja tähän yleiseen tilanteeseen, ei niinkään suoraan tähän lakiesitykseen. Mutta minusta on todella tärkeää, että tässä salissa puhutaan pelastajista, puhutaan pelastustoimen tärkeästä roolista ja puhutaan myös niistä haasteista, mitä pelastustoi-mella tällä hetkellä on. Esimerkiksi tämä pelastajapula todella on ihan konkreettinen haaste meillä tällä hetkellä. Sen lisäksi, että me tarvitaan uusia pelastajia, jotta me voidaan var-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

mistaa sitä, että apua saa kaikkialla aina tarvittaessa, meillä myös eläköityy iso määrä — 1 400 pelastajaa on eläköitymässä tässä ihan lähivuosina — ja sen takia näitä koulutusmääriä on tärkeää kasvattaa.

Tällä hallituskaudella me ollaan kasvatettu koulutusmääriä niin, että kurssikoko tuolla Kuopiossa on 120 kurssilaisen sijaan ollut nyt 144 kurssilaista vuosittain. Tämä nyt varmistettiin, että tämä on mahdollista myös ensi vuonna, elikkä rahoitus siihen saatiin. Viime syksynä vielä näytti kehysneuvotteluissa siltä, että sieltä jää uupumaan tällä kaudella lisätty 2,4 miljoonaa, joka varmistaa tämän koulutuksen korotetun tason jatkumisen, mutta onnistuin sen vielä kehyspäätyksen jälkeen itse sisäministeriön sisältä kaivamaan niin, että tässä ei tule minkäänlaista tiputusta. Nyt todellakin ensi vuotta ajatellen Pelastusopistolle on annettu rahaa siihen, että he voivat valmistautua koulutusmäärien tuplaamiseen vuodesta 24 lähtien, mutta se vaatii sitten uusia päätöksiä ja myös tulevalta hallitukselta sitä samaa tahtotilaa, mikä tällä hallituksella on ollut, että näitä opiskelijamääriä on korotettu. Se tahtotila — ilokseni kyllä olen huomannut — tässä salissa oli aika vahva silloin, kun keskusteltiin täällä yhdessä sisäministeriön hallinnonalan budjettiesityksestä. Nimenomaan pelastajapula oli yksi niistä suurimmista teemoista, mistä tässä keskusteltiin. Sen takia todella toivon, että tämä yhteinen tahto kantaa myös niin, että sitten ensi hallituskaudella näitä määriä saadaan merkittävästi nostettua.

Tässä tuli paljon keskustelua myös alueellisista kursseista. On nyt järjestetty niitä ja esimerkiksi todella tuo ruotsinkielinen kurssi Vaasassa. Kymmenen vuoden tauon jälkeen meillä on ruotsinkielinen pelastajakurssi. Myös itse näkisin, että tämän osalta olisi tärkeää, että näihin ruotsinkielisiin kursseihin saataisiin säännönmukaisuutta, jotta ihmiset tietäisivät, että sellaisia on tulossa, ja tietäisivät myös varustautua niihin ja tarvittaessa hakeutua alalle.

Todellakin itse ajattelen, että pelastajapulan ratkaisemiseksi on syytä käyttää erilaisia keinoja ja miettiä näitä eri malleja, miten me varmistetaan tämä varsinkin tässä ajassa, kun meidän pitää saada tämä iso gäppi kurottua umpeen.

No, sitten paljon puhuttiin myös sopimuspalokunnista. Niillä on äärimmäisen tärkeä rooli meidän pelastustoimessa, täällä moni edustaja nosti sen esille — ja myös sen, että nimenomaisesti erityisesti harva-alueilla yleensä ne ovat ne sopimuspalokuntalaiset, jotka ovat ensimmäisinä paikalla. Mutta itse asiassa myös kaupungeissa, myös tiheästi asutuilla seuduilla, sopimuspalokunnilla on iso, tärkeä roolinsa. Se ei ole pelkästään harva-alueilla tapahtuvaa toimintaa.

Tässä lakimuutoksessa nyt sopimuspalokuntien asemaa keskeisenä osana pelastustoimen järjestelmää nostetaan selkeästi esiin ja myös tuodaan sopimuspalokunnat tasa-arvoisiksi toimijoiksi tähän rinnalle. Pidän sitä tärkeänä sopimuspalokuntatoiminnan arvostuksen nostamiseksi. Äärimmäisen tärkeää on nimenomaan se, miten me huolehdimme, että me saamme niihin sopimuspalokuntiin toimijoita, ja se alkaa nimenomaan nuorisotyöstä. Meidän pitää varmistaa se, että meidän nuoret ovat kiinnostuneita tästä loistavasta harrastuksesta, mitä palokunnat voivat tarjota, ja ehkä siitä sitten tulee se polku ja ura myös sopimuspalokuntalaiseksi tai jopa pelastajaksi. Katson kyllä, että tämä on semmoinen asia, mitä meidän täytyy myös entistä vahvemmin varmistaa, että into ja houkuttelevuus siellä säilyvät.

No, sitten tuli esiin tämä ÖSRA. Todellakin nyt, kun tämä ÖSRA loppuu, tämän uuden rahaston kautta pitää varmistaa — ja sitä aiotaan nyt myös seurata — että sitä rahoitusta tu-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

lee myös tähän öljyntorjuntakoulutukseen liittyen ja niin edelleen, mitä ÖSR:stä on voitu hyvin rahoittaa.

Sitten ihan viimeiseksi otan vielä kysymyksen edustaja Tanuksen liesivahti-asiasta. Sehän ei tässä hallituksen esityksessä nyt ole, mutta itse olen ymmärtänyt, että silloin, kun nämä menevät valiokuntiin, jos on sellaisia lakialoitteita, jotka näitä liippaavat, niitä käsitellään siinä samassa yhteydessä, ja silloin se keskustelu varmaan jatkuu siellä valiokunnissa ja täällä eduskunnan päässä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Etukäteen sovitun ajan puitteissa viimeinen puheenvuoro, edustaja Lundén.

17.39 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tähän loppuun tahdon nopeasti sanoa muutaman sanan nuohousalasta. Nuohousalalla sattuu vuosittain keskimäärin 60 onnettomuustapausta, jotka liittyvät korkealla työskentelyyn tai viallisiin kattoturvaluotteisiin. Tilannetta eivät ole parantaneet havainnot, joissa nuohoojan tekemät vikailmoitukset kattoturvaluotteista eivät ole menneet pelastusviranomaisten toimintaprosessissa eteenpäin. Toimintamallit tietojen kirjaamisessa tai tietojen käyttämisessä vaihtelevat. Lisäksi on havaintoja siitä, että ilmoitetut viat toistuvat vuodesta toiseen, koska korjaustoimenpiteitä ei ole saatettu päätökseen. Nuohoojien toimittamat vikailmoitukset palovaaraa aiheuttavista puutteista tulisi mielestäni ottaa säästöjen terävöittämisen piiriin.

Nyt, kun arvoisa ministeri on paikalla, tahtoisin kysyä: onko hallituksella aikomusta kehittää lainsäädäntöä tämän vakavan ongelman korjaamiseksi? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lundén oli niin nopea, niin edustaja Kotiahokin ehti vielä. [Mikko Lundén: No, niin mä sanoin, että se on nopea! — Naurua]

17.40 Jouni Kotiaho ps: Kiitos, herra puhemies! Ministeri Mikkoselle kiitos, kun otti nämä vpk:t esille. Ne tekevät tärkeää työtä ja ovat tehneet sitä vähän toistasataa vuotta Suomen historiassa. Sieltä tosiaan tulee niitä pelastajia, ja sitten semmoinen tärkeä asia, mikä on aina jäänyt vähemmälle huomiolle, on nuorisotyö. Siellä koulutetaan nuoria, nuorisoa. Se on kiinnostavaa, kun he pääsevät koneitten ja letkujen, näitten systeemien, kanssa toimimaan, ovat muusta pahanteosta pois ja oppivat kansalaistaitoja. Kiitoksia, että ministeri tämmöistä asiaa ajattelee ja vie sitä eteenpäin. Pikkuisen ne rahaa tarvitsevat, mutta eivät paljon. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Ytimekäs puheenvuoro!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetueta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2022 vp

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lintilä.

Keskustelu

17.41 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Polttoainetukea koskevan hallituksen esityksen yhteydessä eduskunta edellytti, että valtio-neuvosto selvittää ja tarvittaessa tekee esityksen siitä, onko varatun määrärahan puitteissa mahdollista tukea sellaisia polttoöljyä käyttäviä toimijoita, joille esityksen kuljetustuki ei tällä hetkellä kohdistu. Nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä polttoainetuen muuttamisesta on kyse juuri tästä.

Hallituksen esityksessä tukea laajennettaisiin polttoöljyä käyttäville toimijoille, käytännössä työkoneloille. Työkoneilla tarkoitettaisiin esimerkiksi moottorityökoneita ja moottorityökoneiksi varusteltuja traktoreita sekä auton alustalle rakennettuja työkoneneita. Tuen piirissä olisivat myös esimerkiksi satamissa tai terminaalialueilla käytettävät lastinkäsittelykoneet, kuten terminaalitraktorit, pyöräkuormaajat, trukit, lukit ja kurottajat. Työkoneena ei kuitenkaan pidettäisi käsiohjattavaa tai prosessin kiinteäksi osaksi asennettua työkonetta. Tuen piirissä eivät myöskään olisi ruohonleikkurit, lumilingot eivätkä aggregaatit eikä polttoöljyn lämmityskäyttö.

Arvio maksettavan tuen määrästä on noin 12 miljoonaa euroa. Polttoainetukeen alun perin varattu 75 miljoonaa euroa kattaisi arvion mukaan tämänkin. Arvioihin jossain määrin vaikuttaa se, että työkoneneista ei ole olemassa kattavia rekistereitä, joten arviot on tehty polttoöljyn viime vuosien käyttömäärien perusteella. Tukikausi ajoittuu tässä polttoainetuen tavoin helmi—huhtikuuhun. Myös tuen suuruus on polttoainetuen tavoin viisi prosenttia työkonenekäytön polttoainetukustannuksista. Tuen konsernikohtainen maksimimäärä on 400 000 euroa ja pienin maksettava korvaus 250 euroa.

Oikeusperustana sovelletaan EU:n komission tiedonantoa valtiontukitoimenpiteitä koskevista tilapäisistä kriisipuitteista talouden tukemiseksi Ukrainaan kohdistuneen Venäjän hyökkäyksen jälkeen ja tämän nojalla annettua Suomen tukiohjelmasta koskevaa EU:n komission päätöstä. Lakia ei sovellettaisi maatalouden alkutuotannon, kalatalouden tai vesiviljelyalan yritystoimintaan eikä luotto- ja rahoitustoimintaan.

Valtiontukiviranomaisena toimisi kustannustukien ja polttoainetuen tapaan Valtiokonttori.

Laki tulisi voimaan 1. marraskuuta 2022, ja tukitoimet aloitettaisiin mahdollisimman pian.

Haluan samalla kiittää talousvaliokuntaa tästä. Sen alkuperäisen esittelyn mukaan valiokunnalle annettiin hyvin laajasti valtuutta liikkua, ja sen mukaan hallitus on reagoinut valiokunnan toiveisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

17.44 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On erinomainen asia, että talousvaliokunnan mietintöön perustuva eduskunnan lausuma toteutetaan näin nopeasti. On selvää, että polttoöljyä käyttävät työkoneyrittäjät tarvitsevat vastaavan tuen kuin kuljetusalan yritykset — ja vastaavalta ajalta myöskin, eli tämän vuoden helmi—huhtikuulta. Tämän alan yrittäjät ovat aivan vastaavissa vaikeuksissa, ja heihinhan kuuluu maanrakennusalan yrittäjiä, kuten kaivinkoneyrittäjiä, pyöräkuormaajayrittäjiä ja sitten metsäkonealan yrittäjiä.

On tietysti hyvä, että lisätalousarviossa päätetty 75 miljoonaa euroa sisältää nyt myöskin tämän 12 miljoonaa euroa, mikä tässä tarvitaan, eli että se jo myönnetty määräraha riittää tähänkin tarkoitukseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

17.46 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä esityksestä. Aivan kuten on jo todettukin, talousvaliokunta edellytti, että hallitus valmistelee esityksen, jolla kuljetusyritysten polttoainetuen kaltainen instrumentti luodaan myöskin työkoneisiin eli yritysten polttoöljyn käyttöön. Ja tämä on tietysti tärkeää, koska tiedämme kaikki tämän tilanteen, missä nyt eletään — että polttoainekustannukset nousevat ja alan yritykset ovat erittäin vaikeassa tilanteessa kasvavien kustannusten maailmassa.

Haluaisin kysyä ministeriltä kuitenkin tästä rahoituksesta, että kun aikoinaan lisäbudjetissa hallitus kaavaili ja allokoiti 75 miljoonaa euroa yritysten polttoainetuella, ja sitten siinä aikaisemmassa esityksessä kävi ilmi, että sen esityksen pohjalta vain hyvin pieni osa tästä tuesta lopulta sitten kanavoituu sinne kuljetusyrityksille. No nyt sitten tämä esitys mahdollistuu vielä tällä lisäbudjetin summalla — tämä 12 miljoonaa euroa — mutta edelleenkin käsitykseni on se, että tämä koko summa ei vielääkään tule käytettyä yritysten tarpeisiin tavalla, joka on kuitenkin luvattu näille yrityksille. Tähän ovat kiinnittäneet myös kuljetusyritykset huomiota. Näettekö vielä mahdollisuuksia korjata tätä tilannetta? Kehotatteko jopa valiokuntaa siihen? Ja osaatteko avata, mistä syystä tämä keskeinen lupaus, mikä kuljetusyrityksille annettiin, aikoinaan petettiin? Eli miksi ei kanavoitu sitä koko 75:tä miljoonaa euroa, niin kuin ala odotti? Ihan kohtuullista olisi, että he sen tuen saisivat, mikä heille kuuluu.

Ja sitten ihan perustellusti on pakko kysyä, onko meillä tulevaisuudessa enää kotimaisia kuljetusyrityksiä. Tämä tilanne alalla on niin vakava. Olen itsekin saanut, valitettavasti, omasta maakunnastani lukea niitä uutisia, että kuljetusyritykset ovat vaikeuksissa, jopa konkurssissa ja maksukyvyttömyystilassa. Mitä me voimme tehdä, että yritykset selviävät tämän vaikean tilanteen yli, kun kaikki kustannukset nousevat ja polttoaine muodostaa niin keskeisen ison osan kuljetusyritysten ja myöskin koneyritysten kustannusrakenteesta? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkinen.

17.48 Jukka Mäkinen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus tukee kuljetusyrityksiä väliaikaisella polttoainetuella, mutta onko tuen määrä kuitenkin liian alhainen tai tuleeko tuen hakemisajankohta liian myöhään?

Kun vertaa meidän kuljetusalan polttoainekustannuksia muiden Euroopan maiden kustannuksiin, niin ei näytä todellakaan hyvältä tämä kustannus. Jakeluvelvoite nostaa tällä hetkellä dieselin hintaa Suomessa noin 35 senttiä verrattuna sellaisiin kilpailijamaihin,

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

joissa jakeluvälvoitteen taso on hyvin alhainen. Tulini itse juuri valiokuntamatkalta Italialta, ja siellä polttoaineiden litrahinnat olivat keskimäärin 50 senttiä halvemmalla kuin täällä meillä. Toki Italian energiatuki suhteessa bruttokansantuotteeseen on yli kuusinkertainen verrattuna Suomeen, ja mikäs on tukiessa, kun muun muassa Suomenkin maksamaa elpymisrahaa on mennyt Italiaan jonkin verran.

Arvoisa puhemies! Öljyn maailmanmarkkinahinta on nyt alhaalla. Kysyn ministeriltä: miksi Suomessa polttoaineiden hinnat pysyvät edelleenkin hyvin korkeina? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

17.50 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Yritykset pyörittävät Suomea, tuovat verotuloja ja luovat työtä. Keskustan linja on, että yritysten pitää pärjätä, suomalaisten pitää pärjätä. Tässä esitetty yritysten määräaikainen polttoöljytuki on osa energiatukitoimia, joita tänä vuonna on tehty useita. On erittäin hyvä, että hallitus nyt reagoi myös työkoneryritysten tilanteeseen.

Moni työkoneryrittäjä saa edes vähän apua yrityksensä kannattavuuteen, ja tällä on vaikutusta koko Suomessa myös meidän maamme huoltovarmuuteen, sillä polttoöljyä käytetään yleisesti erilaisissa työkoneissa, jotka on suunniteltu muun muassa juuri satamiin, metsiin, rakennuksille. Esimerkiksi maarakennusala työllistää suoraan noin 45 000 ihmistä meillä Suomessa, ja alan yrittäjät ovat tyypillisesti pienyrittäjiä. Siellä on muun muassa maanrakennuskoneita, kaivinkoneita, pyöräkuormaajia ja kaivurikuormaajia. Metsäkoneyritykset taas ovat metsäalan työntekijöiden suurin työllistäjä. Suomessa on satoja koneryrittäjiä, joille energiapuun osto ja käsittely on merkittävää liiketoimintaa.

Se pitää huomata, että juuri polttoöljy on työkoneryritysten suurimpia kulueriä. Tyypillisesti se on noin 20—30 prosenttia palvelujen tuottamisen kustannuksista näissä yrityksissä. Hinnannousun siirto asiakkaille tapahtuu yleensä vasta viiveellä, myös nyt, kun öljyn maailmanmarkkinahinta oli kovassa nousussa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Nythän se hinta on hiukan tästä onneksi tasaantunut, mutta polttoöljyn osalta kustannustaso on jäänyt jopa noin 50 prosenttia korkeammalle kuin ennen Ukrainan sotaa. Tämä esitys on hyvin perusteltu, tällä on tosiaan vaikutuksia myös maamme huoltovarmuuteen, ja on erinomaista, että tämä nyt saadaan toteutumaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen.

17.52 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Haluan myöskin kiittää ministeri Lintilää, että tuote tämän hallituksen esityksen nopeasti eduskuntaan. Ja totta kai kiitän myös talousvaliokuntaa ja talousvaliokunnan puheenjohtajan ansiokasta puheenvuoroa.

Tosiaan tämän esityksen tavoitteena on työkoneseuran yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen Venäjän aloittamien Ukrainaan kohdistuvien sotatoimien ja niitä seuranneiden pakotteiden aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa, kun tälle alalle, työkoneseuralle, on ominaista energian ja polttonesteiden hinnannousu sekä kuljetusmarkkinoiden muutokset. Siitä olen iloinen, että nyt maailmanmarkkinahinnat ovat alhaalla ja polttoaineitten hinnat alkavat olla alta kahden euron luokkaa.

Nyt kun tätä jakeluvälvoitetta on laskettu, sillä on ansiokkaat, hyvät tulokset myös tuolla polttoainemittarilla, hinta on mennyt myös alle kahden euron, niin haluaisin kysyä mi-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

nisteriltä: onhan tätä jakeluvuoritelaskua myös jatkossa, mikäli ja kun näyttää siltä, että tämä sotatilanne tuolla Ukrainan suunnalla jatkuu?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kotiaho.

17.53 Jouni Kotiaho ps: Arvoisa herra puhemies! Minunkin täytyy kiittää ministeri Lintilää, että siihen reagoitiin nopeasti silloin — suht nopeasti.

Mutta pikkuisen olisi kysymyksiä. Elikkä tämä kuljetusyritysten polttoainekustannusten nousu alkoi jo ennen Venäjän törkeää hyökkäystä Ukrainaan, mutta sitten sen sodan johdosta kuljetuselinkeinon polttoainekustannukset ovat nousseet yli alan kestäkyvyn, elikkä ennen tätä tukipäätöstä — no, se ei ole vielä voimassakaan, mutta on kumminkin paperilla. Onneksi hallitus havahtui alan hätään ja budjetoit 75 miljoonan euron määräaikaisten polttoainetuen — hyvä näin.

No, sitten koneyritykset havahtuivat kanssa siihen hommaan, koska polttoöljyn hintahan nousi enempi kuin dieselin hinta, ja vaativat myös polttoainetukea, mikä on kyllä kannatettava vaatimus. Hallitus otti koneyritysten huolen ja päätti esittää myös polttoainetukea koneyrityksille, mutta — ja siinä se mutta tuleekin — kun se 75 miljoonaa laitettiin kuljetuselinkeinolle, niin nyt sieltä otettiin koneyritysten polttoainetuki, siitä 75 miljoonasta eurosta, jonka kuljetuselinkeino ihan oikeasti tarvitsee, joka sentin.

Ja sitten: onko mahdollista nostaa sitä kompensatiota — kun se on nyt viisi prosenttia — kymmeneen prosenttiin kuljetusyrityksille? Ja polttoainetuki sitten: oma momentti maarakentajille ja näille polttoöljyä käyttäville koneyrityksille.

Tuossa äsken puhuttiin niistä maarakentajien polttoainekuluista — 20—30 prosenttiako siinä äsken sanottiin. Minulla on itselläni metsässä kuusi autoa, mitkä ajavat metsäenergiaa ja pyöreätä puuta, tukkia, teollisuuteen. Meillä polttoainekulu on melkein 50 prosenttia liikevaihdosta, elikkä tämä on kyllä ihan elämän ja kuoleman kysymys. Vielä on pystytty maksamaan, mutta niin kuin täällä kuultiin, on paljon semmoisia yrityksiä, mitkä eivät pysty maksuun maksamaan, joutuvat selvitystilaan ja jopa konkurssiin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

17.56 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Sen verran tietysti täytyy kiittää, että on reagoitu tähän. Mutta sen verran kritiikkiä on annettava, että näen aika kohtuuttoman pienenä tämän summan, ja juuri sen takia, että kuitenkin tällä hetkellä arvonlisäveron kasvu on suurempaa kuin se, mitä näihin tukiin on annettu. Ja kun ajatellaan, että kuitenkin monella muulla alalla on annettu tukea niin, että on jouduttu tekemään velkaa tai vastaavaa, mutta tässä tilanteessahan valtio tulee vielä jäämään plussan puolelle arvonlisäveron nousun myötä tulevasta lisäverosta, niin jotenkin tällaisessa tilanteessa, kun oikeasti koko ala on hätää kärsimässä, olisi oikeus ja kohtuus, että saisivat takaisin edes sen määrän tukea, mitä he maksavat itse enemmän veroja tällä hetkellä.

En osaa sanoa, kuinka hyvin ministeri alaa tuntee, mutta tähän on sellainen takajätöinen juttu, että vaikka nyt tuntuu siltä, että yritykset vielä pyörivät ynnä muuta, niin nämä kaikki rupeavat pikkuhiljaa siunaantumaan, ja lopullinen konkurssiaalto ja omaisuuksien realisointi ja vastaava tulevat näkymään käytännössä katsoen vasta ensi vuoden puolella, ja siinä kohtaa, kun se on mennyt liian pitkälle, niin oikeasti se tilanne on mahdoton. Omasta henkilökohtaisesta kokemuksestani olen tämän joutunut kokemaan, ja tiedän, minkälai-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

nen kierre se on. Siinä kohtaa ei tällaisilla pikkutuilla ole enää mitään merkitystä, koska tilanne pääsee... Verot kasvavat. Tietysti verottaja antaa oman aikansa taisteluun, kun tekee maksusuunnitelmia ja kaikkia tällaisia, mutta totuudessaan nykyisillä katteilla näitä tappioita ei tulla koskaan kuromaan takaisin kiinni. Ongelma on vain se, että tässä menee vuosi kaksi, kun näitä kuljetusliikkeitä ja koneyrittäjiä tulee paukkumaan konkurssiin näitten nyt tulevien maksuvaikeuksien vuoksi, mitkä sitten heijastuvat vasta tulevaisuudessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

17.59 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Joo, tämä on hyvä asia, että on kuljetusyrityksiä lähdetty nyt edes määräaikaaisesti tukemaan polttoainetuen muodossa. Se on aika lyhyt aika kuitenkin, mihin tämä tuki on annettu — se voisi olla vähän pitempi, ja ehkä se voisi olla vähän suurempikin. Kuten on esiin tullut, niin tämä tuki ei ole ollut riittävä, ja sanotaanko näin, että kuljetusyritykset eivät ole pystyneet siirtämään niitä menojaan suoraan laskutukseen — tai ainakaan osa niistä. Joillekin tämä tilanne on ollut hyvin oikeudenmukainen, ja joillekin on siitä aiheutunut kohtuutonta haittaa, ja tästä on tullut konkurssseja paljon.

Elikkä ”lailla kompensoidaan 22 alkaneiden Ukrainan sotatoimien aiheuttamaa äkillistä polttonesteiden hinnannousua”, ja ”lain eduskuntakäsittelyn yhteydessä eduskunta lausui, että hallituksen tulee valmistella esitys tuen ulottamisesta myös yritysten polttoöljyn käyttöön”. Tämähän koski liikenneluvalla toimivia aluksia. Silloin siellä ei ollut takseja mukana, mutta itsekin otin sen tuolloin salikäsittelyssä esiin ja vaadin, että se tulisi myös takseihin. Tuolloin vaadin myös, sekä salissa että talousvaliokunnassa, että laki ulottuisi myös muun muassa maansiirto- ja metsäkoneisiin niiden saamiseksi saman tuen piiriin, ja on hyvä, että ne nyt on tässä lakimuutoksessa huomioitu. Osassa vaan saattaa hakijana olla konkurssipesä näin jälkikäteen. Tämä on vakava asia, ja minun mielestäni on hyvä, että tämä laki on, mutta juuri niin kuin edustaja Laakso ja edustaja Kotiaho äsken esiin nostivat, kyllä kohtuuton vaikeus on tullut suomalaiselle yrittäjälle toimia tällä alalla — eritoten, kun samanaikaisesti täällä meidän yhteiskunnassamme kulkee hyvin paljon semmoisia pitkäkilpisiä autoja. [Tuomas Kettunen: Ei kulje enää, ainakaan idän suunnassa! — Eduskunnasta: Baltiautot!] — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja edustaja Kettunen, nyt teillä on puheenvuoro.

18.01 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Kotiaho, kuljetusalan raudanluja ammattilainen monen vuoden takaa, käytti ansiokkaan puheenvuoron. Ja niin kuin toitte omassa puheenvuorossanne esille, niin kuljetusalalla — ja varsinkin kun tekin olette ajanut sitä pyöreätä puuta sieltä metsätien päästä teollisuuden suuntaan; kiitos siitä teollisuudelle, että pyörät pyörivät ja sitä kautta saadaan kansantalouteen lisätuloja — tosiaan 50 prosenttia teidänkin kuluistanne on kohdistunut sinne polttoaineitten suuntaan.

Sen takia otinkin vielä toisen puheenvuoron, kun kysyin tuossa aikaisemmin, että kuitenkin tällä jakeluvelvoitteen alentamisella on ollut myötävaikutusta siihen, että tuo polttoaineen hinta on pysynyt melko matalalla. Nyt täytyy muistaa, että silloin kevättalvella-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

han hinnat olivat aivan huipussaan. Ja varsinkin, niin kuin edustaja Kotiahokin tietää, silloin piti ajaa sitten rospuuton tieltä ne puut pois ja silloin polttoaineen hinta oli kova.

Mutta siitä olen hyvin tyytyväinen, että vaikkakin tämä tuki on melko pieni, niin on pääasia, että se nyt ollaan saatu tänne eduskunnan käsittelyyn ja tämän kohdistuu tuonne helmi—huhtikuun suuntaan. Me kaikki tiedämme, että eiväthän yrittäjät halua tämmöisiä tukieuroja, vaan he haluavat, että kustannukset pysyvät kohtuutasolla ja tehdystä työstä saadaan asianmukainen korvaus.

Siitä olen kyllä tyytyväinen nyt, että tässä mentiin tuonne puuautopuolen suuntaan, sehän on ”kuningaslaji”.

Tänään saimme hienon uutisen tuolta Kainuun suunnalta. Paltamon sellutehdas sai ympäristöluvan ja vesiluvan, ja tätä myötä sitten teollisuus kehittyy ja puuta liikkuu entistäkin enemmän sieltä metsästä teollisuuden tarpeisiin, mikä luo sitten mahdollisuuden, että näitäkin tukimiljoonia, mitä nyt ollaan jouduttu ottamaan jopa velkarahaksi, saadaan sitten maksettua, kun vientiteollisuutta saadaan tähän maahan. Mutta ehkä se kaikista tärkein viesti pitää olla, että polttoaineitten hinta pitää olla kohtuullisella tasolla.

Täytyy muistaa, että vaikkakin meidän pitää sieltä fossiilitaloudesta mennä kohti biotaloutta, niin kyllä se on vain muistettava, että vielä vuosikymmeniä me tulemme ajamaan bensa-autoilla ja dieselautoilla, mutta koko ajan pikkuhiljaa me menemme niihin uusiutuvan energian toimintamuotoihin. [Juha Mäenpää: Onko Kettunen eri linjoilla keskustan kanssa?] Enkä pelkästään nosta tässä sähköautoja, vaan haluan muistuttaa, että myös bio-kaasu tekee voimakasta tuloa tuonne raskaan liikenteen suunnalle ja myös sitten tulevaisuudessa vetyautot ja näin edespäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä edustajat Laakso ja Kotiaho, ja sen jälkeen ministeri Lintilä.

18.04 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tässä huolestuneena kuuntelin äsken edustaja Kettusen puhetta. Olen pelännyt tätä hetkeä, että ruvetaan puhumaan, että kun hinta on alle kaksi euroa, niin se on halpa. Minä olen oikeasti tätä pelännyt kaiken aikaa, että me otetaan tämä kohta normaaliksi tilanteeksi. Kyllä kaikki tietävät, että meidän kilpailukyky ei tule kestäämään tällaisia hintoja millään — eivätkä tule yrityksetkään, koska kaikilla ei polttoaineklausuuleita ole. Ennen kuin ne hinnat saadaan hilattua sille tasolle, mille ne kuuluvat, siinä on useampikin konkka poikineen ehtinyt tulla.

Sen verran oli vielä otettava puheenvuoroa tämän takia, kun kuitenkin ammattidieselistä on ollut puhetta. Onko ammattidieselistä ollut puhetta hallituksen kesken millään tavalla?

Ja sitten tietysti etenkin kiinnostaa hallitusohjelman kirjaus vinjettimaksuista, koska se olisi nyt äärettömän tärkeää, että me saataisiin nämä meidän vähäisetkin ajamiset ja kannattamattomatkin ajot mieluummin omille kuljetusliikkeille, tai omat kuljetusliikkeet pääsisivät kilpailemaan paremmin, niin ettei tässä vielä tarvitse tämän kaiken muun taistelun lisäksi taistella etenkin Baltian maista tulevien todella isojen rekkafirmojen kanssa, mitkä tilailevat 10 000 uutta kuorma-autoa vuosittain. Emme me niitten kanssa pärjää millään muulla kuin sillä, että meillä ovat kustannukset samalla tasolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan edustaja Kotiaho.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

18.06 Jouni Kotiaho ps: Edustaja Kettunen otti esiin aikaisemmissa puheenvuoroissa sen sekoitevelvollisuuden, mikä nyt on vallalla, ja se on aivan oikein. Nythän on esitetty, että se palaa taas normaaliin ja vielä kiristyy, eli polttoaineen hinta nousee. Ja sitten siinä tulee vielä toinen, se, että raskaammassa liikenteessä se polttoaineen kulutus nousee eli päästöt nousevat, kun polttoaineesta otetaan se energia pois eli sitä sotketaan liikaa.

Nyt ministeri Lintilältä kysyisin: olisiko mitenkään mahdollista tämän sekoitevelvollisuuden nykytilan jatkuminen? Sitten kun nähtäisiin, miten se maailma menee, kun hintataso toivon mukaan putoaa joskus järkevälle tasolle, jatkettaisiin sillä, nykytilassa, ja sitten se ensi vuodenvaihteen veronnousu dieselissä jätettäisiin tekemättä. Se auttaisi kyllä hirmu paljon, koska niin kuin on tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa tullut esille, niitä kustannusnouksia ei tässä kilpailutilanteessa kumminkaan pysty hintoihin laittamaan, ja sitten toinen asia on siinä, että vaikka ne pystytään laittamaan, sitten meiltä loppuvat ne käyttäjät, eli he eivät pysty enää käyttämään, koska he eivät taas pysty laittamaan tuotteisiinsa, vientiteollisuuden tuotteisiin, niitä hinnankorotuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt en ole aivan varma, pyysikö edustaja... [Tuomas Kettunen: Ei!] — Ei enää, selvä. — Sitten se on ministeri Lintilä. Olkaa hyvä.

18.08 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kommenteista. — Ensinnä valiokunnan puheenjohtaja — joka on poistunut keskuudestamme jo täältä salista — kysyi, voiko korvausprosenttia nostaa, ja tähän viittasi myös edustajista Kotiaho: Se on varmaan semmoinen, jota tuossa vielä voi seurata. Tässä on äärettömän vaikea ollut arvioida koko ajan sitä hintaa, kuinka paljon tähän tulee menemään, ja se 75 miljoonaa tähän on varattu. Tällä hetkellä näyttää, että se jää jonkun verran alas, mutta ei vielä tiedä, jääkö vai ei. Siinä on tietyllä tavalla se pelin paikka vielä sillä prosentilla. Ja täytyy sanoa, että minä sain kyllä SKALin toimitusjohtajalta ihan saman viestin, eli meidän on kaikki informoitu samalla tavalla ja edunvalvonta SKALin puolelta näyttää toimivan.

Sitten edustaja Mäkynen kysyi, miksi Suomessa polttoaineiden hinnat pysyvät korkealla: Kyllä ne ovat suht. samoilla tasoilla. Tulen eilen Itävallestakin, ja kyllä siellä oli samoja taseja. Ja Saksassahan oli määrääkainen veronkevennys, ja nyt ne ovat nousseet ylös, ja nyt siellä keskustellaan, kannattiko niitä edes väliaikaisesti tiputtaa. Eli kyllä se on vain niin vahvasti kiinni maailmanmarkkinahinnasta. Mielenkiintoinen tilanne on muuten se, että Jenkeissä barreli maksaa kolme kertaa enemmän kuin 2015. Eli ei tämä ole vain Suomen tilanne, vaan kyllä tämä menee laajemminkin.

No sitten edustajat Kettunen ja Kotiaho kysyivät jakeluvelvoitteesta: Jakeluvelvoitteen lieventäminen jatkuu myös ensi vuonna. [Tuomas Kettunen: Hyvä! — Jouni Kotiaho: Hyvä, kiitos!] Eli se pidetään siellä.

No sitten edustaja Laakson kysymykseen: Tässä me tullaan tähän meidän rakkaaseen valtiovarainministeriöön. Hehän laskevat aina staattisesti kaiken, eivät dynaamisia vaikutuksia, eli vaikka hinta nousisi ja alvin tuotto nousee, sitä ei lasketa sen mukaan vaan alkuperäisten arvioiden mukaan.

Ja tunnenko alaa? Tunnen jonkun verran. Olen elättänyt itseäni kyseisellä alalla, ja minulla on useampia ystäviä kyseisellä alalla. Ainut, mikä harmittaa, on, että rekkakortti lähti pois. Nyt en saa ajaa kuin puoliperää, mutta jos näitten hommien jälkeen kansan maku on vaihtunut, niin otetaan tarjouksia vastaan.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Ammattidiesel: VM:ssä valmistelussa. Vinjetti on vaikeampi, koska nythän niin Ruotsi kuin Saksa ovat joutuneet EU:n menettelyyn vinjetistä. Mutta ne ovat VM:ssä, niin että niihin en osaa sanoa.

Se täytyy Mäenpäälle sanoa, että kyllä tämä hintojen nousu on ollut kaikilla sektoreilla kova, ja en minä nyt kävisi kuitenkaan vähättelemään, sillä tuo 75 miljoonaa on aika paljon rahaa. Kyllä se on paljon rahaa, mutta ongelma on se, miten me saadaan se ohjattua niin, että se tulee siihen tarpeeseen. Tarvetta tulee varmasti olemaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset, ministeri Lintilä. — Nyt vielä edustaja Kettunen pyytää puheenvuoroa. Jos osaatte sen kahteen minuuttiin tiivistää ja se ei aiheuta yhtään lisäpuheenvuoroa, niin saatte sen.

18.11 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Halusin ottaa tämän puheenvuoron ihan vastauksena edustaja Laaksolle siitä, onko tämä joku uusi normaa-li, että tulevaisuudessa polttoaineen hinta on alle kaksi euroa. Eiköhän se ole näin, että markkinat sen tulevat sitten hoitamaan.

Sen eteen pitää tehdä töitä, että siellä paletissa on myös muita mahdollisuuksia sen ysi-vitosen ja dieselin rinnalle. Edelleenkin haluan muistuttaa siitä, että biokaasu on osa energiapalettia, polttoaineapalettia. Täytyy muistaa myös se, että siellä on vaikka esimerkiksi etanoli: nytkin, tällä hetkellä, muun muassa St1 tekee bioetanolia. Eli kyllähän näitä energiamuotoja toivottavasti tulevaisuudessa on lisää, mikä sitten luo markkinoille lisää vaihtoehtoja ja toivottavasti myös pitää tulevaisuudessa hinnat kurissa.

Haluan kiittää ministeri Lintilää ansiokkaista vastauksista edustajien kysymyksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — No nyt sieltä tuli lisää puheenvuoropyyntöjä. [Tuomas Kettunen: Pysyin minuutissa!] — Te pysyitte, mutta seuraavat eivät enää tähän annettuun puoleen tuntiin ehdi, eli keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitel-lyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.13.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.17.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt sitten jatketaan aiemmin, oikeastaan ihan äsken tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Siellä oli puheenvuorolistalla edustaja Kotiaho. Edustaja Kotiaho poissa. — Edustaja Mäenpää, paikalla.

18.17 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Kettunen puhui asian yhteydessä myös biokaasusta. [Tuomas Kettusen välihuuto] On todella hienoa, että keskustan Kettunen on tullut ihan perussuomalaisten linjalle ja päättänyt tukea tätä biokaasun kehittämistä. Minä arvostan tällaista alkiolaista toimintaa. Kyllä oikein sydäntä lämmittää, kun te tuette tätä meidän ajamaa asiaa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle kansainvälisen merenkulun turvalaitejärjestön perustamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 187/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään se sama 30 minuuttia kuin äskeiseenkin asiaan, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.13 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Näin alkuun sanon, että kuuntelin herkillä korvalla tuon äskeisen keskustelun ja olen säännöllisessä keskusteluyhteydessä myös kuljetusyrittäjien kanssa.

Mutta nyt sitten valoa pimeyteen, eli puhumme majakoista. Virallisesti hallitus siis esittää, että eduskunta hyväksyisi kansainvälisen merenkulun turvalaitejärjestön perustamisesta tehdyn sopimuksen sekä lain tämän sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tämän sopimuksen olennainen sisältö on kuvata tästä yksityisoikeudellisesta, yhteisestä, kansainväliseksi järjestöksi muuttuvan merenkulun turvalaitejärjestön oikeudellinen asema, tavoitteet, periaatteet, tehtävä ja hallintorakenne. Tämän siis suomeksi sanottuna Kansainvälisen majakkaliiton tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta ja yhtenäistää merenkulun turvalaitteita. Se julkaisee merenkulun turvalaitteita koskevia suosituksia, ohjeistuksia ja käsikirjoja. Suomessa noudatetaan Majakkaliiton ohjeita esimerkiksi vesiväylien merkitsemisessä, ja niitten mukaisesti lateraali-viittojen punainen poiju tai viitta on väylän vasemmalla puolella ja vihreä viitta tai poiju sitten väylän oikealla puolella.

Suomi pitää tärkeänä, että ollaan jäsenenä tässä liitossa, koska silloin voidaan vaikuttaa tämän liiton antamien suositusten ja ohjeiden valmisteluun. Liitto on perustettu vuonna 57, ja Suomi on ollut jäsenenä vuodesta 59. Sopimuksella ei ole merkittäviä oikeusvaikutuksia Suomessa, koska olemme noudattaneet Majakkaliiton standardeja tähänkin asti. Kansainvälisesti tällä statusmuutoksella tavoitellaan sitä, että näillä järjestön julkaisemilla standardeilla olisi suurempi painoarvo.

Tämän sopimuksen voimaantulo edellyttää, että 30 valtiota ratifioi sopimuksen, eli se ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan. Esitykseen sisältyy siis lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lain olisi tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, samaan aikaan, kun so-

Pöytäkirja PTK 101/2022 vp

pimus tulee Suomen osalta voimaan. Yleissopimus tulee voimaan 90:ntenä päivänä siitä päivästä, jona 30:s ratifioimis-, hyväksymis- tai liitekirja on talletettu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

7. Vahvistamatta jääneenä palautunut laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 231/2021 vp)

Vahvistamatta jäänyt laki VJL 2/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 15/2022 vp

Yksi käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Yhden käsittelyn asiana esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 15/2022 vp, jossa valiokunta ehdottaa, että laki hyväksytään. Vahvistamatta jäänyt laki voidaan hyväksyä asiasisällöltään muuttamattomana tai hylätä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen lain hyväksymisestä. Lain käsittely yhden käsittelyn asiana päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 30.9.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola